

BROWN BOOK

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204499

UNIVERSAL
LIBRARY

హా రా వ ి.

క ల ము.

కలమా ! నింపుము సాంపుమై; విశదమై
కాంతుజ్జ్వలంబై, సుధో
పలసంకాశవికాసమై, మహితమా
పత్తాభిమీఁదన్ మషీ
సలిలాంచసస్త్రిదువర్ణమాలికల నీ
సామర్థ్య మింపొందఁ; గే
వలనీలోత్పలపూలికావళులతే
వన్ దాపు లేపారంగన్.

క. వ్రాయుము నిర్మలభావవి
ధేయముగ బుధజనాతి • ధేయముగ, జగ
ద్దేయముగ, లలితసుధా
ప్రాయముగఁ బాఠక శ్రీ • వణపేయముగన్.

చ. హృదయమువెంటనే పరువు
లెత్తుముమేల్ రతనాలతోవ నీ
కొదవినయట్టులే; నిలుచు
చుండక మేనితళత్తళదు్రిచుల్.

పొదలంగఁజేయుట పనిగఁ

బోపు మనంబులన త్తటిల్లతా

భ్యుదయముఁ గాంచి నట్లెవిలు

ధోత సదాయిని ! దివ్యలేఖనీ !

మ. అమితఖ్యాతి నహింపఁగోరితలక్రిం

దైశంత నేమాయె ? నీ

క్రమమెవ్వారలకబ్బునే ! సుకవిచం

ద్రప్రాధప్యద్భాసితా

ర్థములస్వర్థముజేసి కూర్చెదవుగా

దాయున్నతిన్ లేఖనా

ప్రమసంభూతసువర్ణనీలమణి

శ్రాంతి ! తూలికా !

గీ. తతతతత్కాంతి సత్త్రిసం • తతుల నొలయఁ

గలకలధ్వని గతిభేద • ములఁ జెలంగ

భస్యతరమైనయక్షర • పథమునందుఁ

బూల, ముత్యాల జల్లుచుఁ • బొమ్మకలమ !

గీ. తిరుగు మరుగుజేసి • దీనుని ప్రభుఁ జేయఁ

దిప్తితిప్తి ప్రభుని • దీనుఁజేయ

నెవనిహృదయమరుగు • నేరీతి నారీతి

మెలఁగుశక్తికే • కలదు కలమ !

క. శ్రీమంతులచేతులలో

సామంతముఁజూపుద్రవ్య • సంతతిపోల్కిన్
ధీమంతులచేతులలో

సామంతముఁజూపి మెలగఁ • జాలెడ వీవున్.

గీ. నిలిచి తనపని సతము రా • ణింపకున్న

వన్నెకెక్కదుగాదె నే • ర్పరితనంబు

జగతి విధిస్పృష్టియెల్లను • త్తురమెగాని

కలమ ! నీస్పృష్టియెల్ల న • త్తురమునుముక్త!

చ. స్థలముసుధానుగూపము; పృ

శ స్తపథంబుశుభాక్షరంబు; తా

వలము సుధీహృదంతరవి

భాసిత సాధుమహాశయంబు; ని

స్తులము ప్రభావ; మేగతిని

జూచిననీకుఁ గొఱంత లేదు త్రి

ప్పలఁ బడుచుంటినంచుఁదల

పోయకుకష్టమెకాఫలంబిడున్ !

గీ. అంబునిధిలోననుప్పుగ లెనఁగాని

జలకణము శుక్తి ముత్యమై • యలరునల్లె

యజ్ఞకడ గుడ్డిగచ్చకా • యయును గాని

నీవు కవించెంత ముత్యాల • కోవవగుదు.

చ. అరమరలేక నీవు విమ

లాధ్యమ్మనం జనుచుండువేళ నొ
 ప్పరయఁగ లేక దుష్టమతు
 లడ్డము వచ్చిన సీవిలాసభా
 సురవిమలాక్షరాకృతులఁ
 జూపుచునాఁపుము; వారలంతకున్
 గరకుగ నున్నదీవ్రపద
 ఘట్టన నెట్టనశాస్తి నేయుమీ !

చ. కవులను పేరివక్రపథ

గాములచేఁ బడుటశ్చేనేని నీ
 ప్రవిమలరీతులెక్కడివి ?
 బండతనంబెశరణ్య; మచ్చటన్
 దవు నది; మేలిబుద్ధి గల
 దానవయే నటఁ గొయ్యవారికుం
 టువడుము; పల్లటేలెగిరి
 టొంకు; మదేయపకారమయ్యెడిన్.

ఆంధ్రభారతి.

సీ. విబుధులొనాంధ్రక • విత్రయంబును చెట్ట
 బట్టిపారంబును • ముట్టినపుడు
 నావెస్కంబోతరా • జాదులచే నుప
 లాలింపఁబడుచు మే • ల్లాంచినపుడు
 నయ్యనంతరమున • నలసానిపెద్దనా
 దులప్రాపకంబున • నలరినపుడు
 నామీఁద సూరక • వ్యాదులచేఁ దగు
 పద్ధతిఁబోషింపఁ • బడినయపుడు
 నెంతవైభవందితో? • యిప్పుడిట్టి
 కాలమాసన్నమైన నే • గతియు లేక
 యెవ్వరెటు లాగినను నటు • లేగుచుండి
 ససిచెడి యిట్టెతే! యాంధ్రభా • షావధా

సీ. గణయతిప్రాసల • క్షణములేమిటి
 యా" కుంటువడిపోవు • ననె
 గణముండఁదగు; "నైసు" • గానుండు
 క్షీనని "యూస్"లె"స్సని • కెరలువరు

వ్యాకరణంబేల? ♦ వలదు "మైందున" కెక్కు
 నట్లువ్రాయవలయు ♦ ననెడివారు
 కాదొక్కకషిప్రయో ♦ గింబున్న జాలు "న
 పై" చేయనగునని ♦ పలుకువారు
 నగుమహానుభావులు కవు ♦ లైరి; నీకుఁ
 బ్రాణములు మీఁదికిని వచ్చె; ♦ నచ్చటచట
 పిలుధులున్నార లమృతంబు ♦ వేయఁగలరొ!
 యుటకచూచుచు నుండెద ♦ రో? తెలుంగ!
 నీ. పొందురోగము కల ♦ వానిదేహమువోలె
 బై పూత మెఱుంగుల ♦ పద్యములును
 నబలుని యగ్గుబు ♦ లటు నీరసములై
 ససివాళ్లు సెందెడి ♦ వచనములును
 సరవి నునత్తప్ర ♦ సంగంబులం బోలి
 కడు ససందర్భదు ♦ ఘృల్పనలును
 కల్లుద్రావిసతాని ♦ కాటుకూతలవోలె
 బడబడలాడెడు ♦ పాడుపదము
 లిన్ని యన్ని యనుచు లెక్క ♦ యిడఁగరాక
 నెవలుచుండె నీనాఁడు; వి ♦ వేకమును స్వ
 భావము సనుమాటయె లేదు ♦ పదకపులకు
 నకట! యిటమీఁద నెటుతానొ ♦ యాంధ్రభాష.

సీ. కేవలక్లేషయే, • కావలయుంగావ్య
 మాధురికనుబుద్ధి • మానుదాఁక
 ఘననారికేళపా • కమున గ్రంథము వ్రాయు
 కవిప్రౌఢుడనువాడు • కడచుదాఁక
 దీర్ఘసమాసముల్ • తెగివ్రాయకుండినఁ
 దేలిక యనువెట్టి • తీఱుదాఁక
 నొకశబ్ద మగుపల్కు • టుండుపద్యంబు లే
 హృద్యంబులనునాఁడు • లేగుదాఁక
 తలఁచినప్పడె యెన్నొప • ద్యములువ్రాయఁ
 దగుననుకవుల్ జనించుట • తగ్గుదాఁక
 ఎంతతపియించినను నీకు • నెప్పటివలె
 వెలయుభాగ్యంబు గలుగదో • తెలుఁగుబాస!
 సీ. పరగఁదత్సమతద్భ • వవ్యాజమున సంస్కృ
 తంబుఁగైకొని వేడ్కఁ • దనరలేదె!
 దేశభాషలఁ గొన్ని • దేశ్యపదంబుల
 న్నెవమునఁ జేకొని • నెగడలేదె!
 తత్తద్విశేషసం • దర్భంబులందన్య
 భాషాపదములలోఁ • బఱుపలేదె!
 నిక్కంబుగాఁ జూడ • నీవొక కొన్నిభా
 షలలోననుడియే • కలుగ లేదె!

కొత్తయే యన్యభాషలోఁ • గొనుట నీకు!
 మంచియో చెడ్డయో నాదు • మాట వినుము
 మంచిభాషల నీపోల్క • మార్పుకొనుచు
 నిలుపుకొనుమమ్మ! నిను నీవె • తెలుఁగుబాస !

సీ. దేశభాషాభివృ • ద్ధికై బాటుపడుచు స
 మాజంబులను గూర్చు • మహితులార!

మదిఁదన్నుగతిమృదు • మధురకీతులఁబ్రబం
 ధములువ్రాయుకవిమూ • ర్థన్యలార!

గురువిమర్శనమున • గుణదోషములు నిర్ణ
 యింపఁజాలెడు విబు • ధేంద్రులార!

శ్రీధాళురై యని • శంబు సద్గ్రంథముల్
 చదివి యానందించు • సరస్సులార!

పండితుఁడు మొదల్ బాలుని • వఱకుఁ జదువఁ
 దెలియగలయట్టిగ్రంథముల్ • వెలయుదాఁక
 నవి స్వభావాన్వితంబులై • యలరుదాఁక
 నాంధ్రభాషాసమభివృద్ధి • యగుట కల్గ.

గీ. కవులకిట్లువ్రాయఁగ బుద్ధి • కలుగుఁగాక!
 దీనినే పండితులు సమ • స్థితుగ్రాక!

దినమునకు నొక్కవితగాఁ • దెలుఁగుబాస
 దేవదేవునికరుణ ప • ఘ్నెల్లు గాక!

చ. గలగ

గృహలక్ష్మి.

క. రతనంబు చేత మేల్మియె

రతనము మేలిమినొజగతి ♦ రాణించుటయున్

బలిచేతనతియెనతిచే

బలియోవెలయుటయు, నెఱుంగ ♦ బడదెప్పరికిన్.

ఉ. ఏమొక వాక్యమిందువచి

యించెద మొప్పిదమంటయేబుధ

గ్రామములై నవారినుడి.

కారము; సమృద్ధసంభ్రమావలో

కామితకౌతుకాభ్యుదయ

మాగృహిణీరమణీయదర్శనం

బేమహనీయుచిత్తమెల.

యించునోవానిదెభాగ్యమెన్నగన్.

గీ. అవనిలోఁ గల్గుపూజ్యవ ♦ స్తువులలోనఁ

జెలువ తానొక్కడయి ప్రికా ♦ కించుసనిసఁ

గాంతగెహముట్ర నకునలంకారమనెడి

మేటికవివశ్యరత్న మేమిట్టికె జాలు?

చ. నరులపురోభివృద్ధికిన

నాశనకారణశ క్తియైవిభా

స్వరవరగేహరాజ్యవిభ

వంబునకాదిమనన్నిధానమై

పరగెడుమానిసివిమల

పావనచిత్రచరిత్రమేకవీ

శ్వరుడురచించితృప్తి

గనజాలునొనిక్కమ తెల్పుడెల్లరున్.

సీ. తనయయైతనతల్లి ♦ దండ్రిలమదిముద్దు

పలుకులనాటపా ♦ టలనుదనిపి

కాంతయైపాశ్రేణు ♦ కనుసన్నలమెలంగి

యనుకూలవర్తిని ♦ యైచెలంగి

కోడలై గుణముల ♦ కుప్పయోయనగదా

నత్తమామలకెదు ♦ రాడకుండి

లత్తయైకోడండ్రీ ♦ ననుగుడసూజల

నయ్యైవిధంబుల ♦ నాదరించి

గీ. లఖలరూపంబులునుదాన ♦ యగుటకతన

నఖలరూపంబులకునుదా ♦ నాధ్యయగుచు

లలితసంసారసామ్రాజ్య ♦ లక్ష్మీయనగ

నిహపరసుఖంబులిడునది ♦ యింతికాదె?

లనందియల్ గదలఁ

గా నెదురై దరహాసయు క్షమై

కలకలలాడు నెమ్మొగముఁ

గ శృంగజేసెడునప్పడెంతగాఁ

గలఁ గెడుమానసంబునునఁ

శౌతుకమందఁగఁజేయుచుండునా

చెలువలగేహలక్షులని

చెప్పుటచాలునొచాలదోకదా !

గీ. వనితగృహారాద్యలక్ష్మియై ♦ వాస్తవముగఁ

గానిచోదత్కటాక్షును ♦ శ్రీనియుక్తి

కలరిసామ్రాజ్యభారేయుఁ ♦ డైనఁగాని

పూరుషోత్తముడెదఁగూర్చుఁ ♦ బూనుటేల ?

ఉ. పంటయుఁ బొడియున్ బలమ

షారక శాఖిభవంబుభాగ్యమున్

దంటతనంబుజౌరుషముఁ

దాల్చినయెనొకయింటివారుగా

నుంటకుమంగళాంగులున

యొన్నతపూతచరిత్రలైనవా

ల్లంటులసాహచర్యములె

కావలయుంగదపూరుషాభికిన్.

గీ. పురుషునకునర్థజేహమై ♦ శరణమునకి
 శరణ్యమైఘనసంసార ♦ తరణమగుచు
 సకలసౌభాగ్యములకు సం ♦ స్థానమైన
 వనిత లేకున్నభవనము ♦ వనముగాదె ?

గీ. అలరుమొగముననిల్లాలు ♦ తలుపుచూటూ
 గాఁగనియచుండివెన్నెలఁ ♦ గాయుకొక్కొ
 చిటునగవుగానితేనియ ♦ చిందునొక్క
 నెఱపలుకుగానినెఱపిరం ♦ జించువిభుని.

ఉ. మేలిమిపైఁడిపూతపన

మించుబవంతులనంగణంబులన్

నీలమణీవిత్తకల

నిర్మలభక్త్యపవిత్రశాలన్

వేలుపుటిండ్లలోననొక

వితహాయల్చెలఁగంగఁగూర్చియి

ల్లాలుమెలంగుచుండినగృ

హంబెగృహంబుధరాతలంబునన్.

క. జలివిలిపలుకులముద్దులఁ

జిలుకుకుమారునొడిలోనఁ ♦ జేరిచికొనిజో

లలువాడినిద్రపుచ్చెడు

జలజేక్షణకలుగునిల్లు ♦ స్వర్గంబుగదా !

క. జగతి రెండింటి చేత నే ♦ జరగుచుండు
 ధనము చేతను సత్కృతా ♦ ధనము చేతఁ
 దలఁపనవి రెండు కాంతాధి ♦ దై ఎలముతె
 సారమతులిదిని జమని ♦ తీరపలము.

క పోతము.

క. శ్రీమంతంబై విభవో

ద్వామంబై పుణ్యలోక • ధామం బగుని

త్యామోదస్థానముహ

స్తామలకం బగును సుకృతు • లగువారలకున్.

క. కంటఁ దడి యేల వృత్తెదు?

వింటికి మొగమెత్త వేమి • వెతచేకూరెన్

దంట నెడఁబాసియేమిటి

కొంటిగ లేమూవిగొమ్మ • నుంటి? కపోతీ.

క. జలజలఁ గన్నుల నశ్శులఁ

జిలుకుచు మెడఁగుంచిక్రింగి • చెలువమెడసి యీ

యెలగొమ్మ నొంటికాలున

నీలిచి తపించెద విడేటి నెగులె? కపోతీ.

క. మెత్తని తెక్కలు, జిగిదళు

కొత్తెడునునుమేను, మెఱయు • చుండెడినెమ్మోట

మిత్తెరఁ గేటికి వాడెవో?

చిత్త మెఱియఁదొడఁగెనాకుఁ ♦ జెప్పుమ కపోతీ.

క. నిలిచి నిలిచి గురగురమని

పలికెద వీతెఱఁగు ప్రియుని ♦ పజ్జవసింపం

గలనాఁటిదానివలెలే

దలఁత వొడముచుండె మనము ♦ వందుఁ గపోతీ.

క. ఎగురఁగఁజూచెదవంత నె

యెగురఁగలే పెంతొ దప్పి ♦ నెలసితి వేమో !

ఎగరుచుగతిఁ దోచెడు మొగ

మెగుపక నోర్చిట్టె తెఱచె ♦ దేమో? కపోతీ.

క. ముకుఁ జొనిపి తెక్క లార్పవు;

చకచక నొడలట్టు నిట్టు ♦ నవరింపవు; వా

లికచూపుఁ జూచి కులుకవు;

మొక మింతయి కుండనేమి ♦ మూడె? గపోతీ!

క. నిలిచిన నిలువక

కలఁత వొడముదానివోలె ♦ గడువడి నేలా

సెలగొమ్మమాటునకుఁ జని

పులుకుపులుకుమనుచుఁ జూచిఁపొక్కెదె? చెప్పుమా!

క. ముకుపుటముల నాహారము

నొక తొక రందించుకొనుచు ♦ నుండెడునిను నీ

సకునిఁ గనుచుందు మెప్పుడు

సకటా! నేఁ డెచటి కేగె • నాతఁడు? చెడుమా!

క. సగఁగుంగి సాగసుగన్గవ

మొగిడిచి తోనె కనుపిచ్చి • మూర్ఖుడను నీ

మగఁడు కలలోననిన్నుం

దిగవిడిచినయట్లు తోచె • నే? చెప్పవుగా!

క. నలిగాలి చివురువీవన

లొలయింపఁగఁ బ్రియునిఁ గూడి • యుండెడునీ కీ

యలజడి యేటికిఁ గల్గెనా?

పలుకుము నాతోడ; జాలి • బడలేనికన్

క. రిక్కించి దెసలఁ జూచెద

విక్కడ నిను డించి మేత • కేగినవిభుఁడే

చిక్కులఁ బడియెనొ యగువగఁ

జిక్కి; నినుఁగొంచఁ గడుపు • చెరు ఎగుచుండెన్.

క. నోరెఱుంగనిపక్షికి నీ

కారాటముఁ గూర్ప నక్క • టా! నీదుమనో

హారు నలఁ బట్టి యాతనిఁ

గూర్చు డొకఁడు బుట్టఁ బట్టి • కొని పోడుగదా

క. అదిగో! చిక్కనినెత్తురు

కుదులఁగ నెలగొమ్మగుచ్చు • కొనియున్నది యా

పదునగు బాణము; నీసీయు

నెదురొమ్మున నాటి దూసి • మేగిన దేమో!

క. ఇది నిజమే యయ్యయో!

పొదలెడునీమగనిహృదయ • పుటభేదనమై

ప్రదరాఖ్యసార్థకంబుగఁ

బదనై యమదూతభంగి • భయ మిడుచుండెన్.

క. పతులు వగఁ బొగుల నతులన్

నతులు వగఁ బొగులఁ బతులు • బంపుదు రకటా!

మతిహీనులు మృగయులు దు

ర్గతు లున్నవటన్నభయము • గలదో? లేదో?

క. కలకలఁ గూయుచు ముద్దులు

గులుకు కపోతిములఁ బెంచి • కొందురుగా కి

ట్లలుగులపాల్సెయుదురే?

యలరుఁ గుసపాన గుత్తు • రటర? కిరాతా!

క. కటికితనంబునకే ము

చ్చటపడియెన వెట్టిపాప • జాతివొప్పొల్

కటకటఁబడ నేసెద వ

క్కట! నిడ్డలఁ గన్నకడుపు • గావే మృగయా!

క. జీవన మీవననీమల

నీవారము మనుపు; మనుపు • నీ వనుభావం

బాపహిలఁ గూయుపక్షుల

నే వేటాడెడు కిరాతుఁ • డెంత యదయుఁడో?

క. అలుగా! యని వెనుదీయని

బలియురపైఁజూపు నీకు • వాఁడితనంనీ

పులుగునును మేన నటవే!

యెలయునె దయ జోయ నాశ్రీ • యించిననీకున్!

క. మీయునురు లపహరించిన

బోయఁడు సుఖ మొక్కపూట • పొందునొ లేదో!

మీయునురుదాఁకి యాతని

వేయుగతులఁ గలపకుండ • విడదు కపోతీ!

క. అలు గలుకుడైనచోలన్

జులుఁగు నిలువదందురో క • పోతి! యిడేలే

చెలువునెడ బాటు నెమ్మదిఁ

గలఁగింపఁ దెగించి చావఁ • గాఁ దలఁపవుగా?

క. మెడ వేల్చివైచి, వడవడ

వడఁకుచుఁ, గన్నుగవఁ దేల • వైచి, పదంబున్

తడఁబడ తెక్కార్చి, భువిం

విడమోమై పడితి వుసురు • విడలేదుగదా!

క. అయ్యో! యిఁక నేమున్నది?

కొయ్యవడె నేత్రను గుండె • కొట్టుకొనదు నీ

- రయ్యె నొడలు శ్వసము రా
దయ్యె నునురు విడిచి పోయె • నా? యకటకటా!
- క. పతికిని సతియే సతికిం
బతియే గతి యని తలంచు • పక్షివి గానన్
బతి యీలోకము విడువఁగ
నతని ననుసరింప నిట్టు • లైతే కపోతీ.
- క. జగమంధకారమయమై
వగపు సముద్ర మయి బ్రదుకు • భారంబై తో
వఁగ మగనిఁ గోలుపోయిన
వఁగ గూలిననిన్నుఁ జూడ • వగ వయ్యెడినే!
- క. పలపులఁ గూరిమినెర పెడు
తలఁపుల నొండొరుల మించు • దంపతులకు దూ
ర్బలవిధిచేత వియోగము
గలిగిన నేకరణి నోర్వఁ • గావచ్చు? గటా!
- క. చెలువలఘమఃఖములకు
చెలువములకుఁ బ్రాయములకు • జీవములకున్
చెలుపులకలుములె యూఁత
ముత్రుని యెఱింగికొని చేరఁబోయితే ప్రియున్.
- క. చనిపోవుమగని విడి, న
చ్చిన నేటొకమగనిఁ గోరి • చేరెడుపక్షుల్

నినుఁ గోటివారు గారే

కనుఁగొన నది నీకుఁదప్ప • గాఁ గనఁబడెనే?

క. ఓవెట్టిపులుగ! యేటికి

జావవలయునమ్మ నీదు • సంతతి బ్రతుకం

గా వెరపు గలదె? షధవలు

జీవించి సతీస్రీకంఠుఁ • జెల్లింపరటే !

క. చెలునలరెండవ పెండ్లికి

బలవంతము చేయుదురటే ! • వలదనుచుండం

గులజులు; దూరాలోచన

వలదే? చాకున్ననీస్వ • భావము చెడునే ?

క. కులకాంశల నినుగోలం

గలవారలు గోటి కొకరు • గలతో లేదో ?

కులశీలప్రీతనియమం

బులు నీకే చెల్లెనమ్మ • పులుగుపడంతీ!

క. మనమిచ్చినతని కేమి

చ్చిననైన ఋణాంబుదీర్ప • జెల్లదని కదా

చనవిచ్చినమగనికినై

తను విచ్చితి వెంతసుగుణ • ధన్యవో పతిగీ.

క. నిన్నెఱుఁగుదు నీతిన్నని

తెన్నెఱుఁగుదు వంగడంబు • తెరఁగెఱుఁగుదు నో

- పున్నెపులుగు ! మతేమను
 కొన్నను గొల మూబగట్టు • కొనుటయె గాదే!
 క. అరుగుము దిస్యపతింగీ !
 యరుగు! మరుగు! మమలమై స • దాసందదమై
 తిరమై తేజోమయమై
 పరగుపదలబునకు విభుని • పరిసరమునకున్.
 క. అందలు సదయహృదయులే
 యందలు సమభావయుతులే • యంద అవ్యతులే
 యందలుఁ దృష్టారహితులే
 యం దెందును మృగయు లుండ • రరుగు కపోతీ!

పంజరకీరము.

- క. అలరుగోలుల మెన్మిని
యలరింగేయ్యోయి బెఱుగుఁ • సంతటిపుణ్యరి
బలవడియెఁగాన నీన్నా
యలరువిలుతువాహసంబ • వందురుచిలుకా!
- క. రతనపుఁబంజరమున సం
తతమును వనియించి పంచ • దారయుఁ బండున్
హితమతి భుజియించెడు న
ద్గతి నీవేగాక మోఁడు • శాంచిరి? చిలుకా!
- క. అంతిపురంబునఁ గలనీ
మంతిను లెల్లరును నీడు • మాటలువిననుం
కింతురు సంతసమునఁ బ
ల్కింతురు మోదమున నాల • కింతురు చిలుకా!
- క. మన్నించుదొరలునీకుం
గన్నాకై ప్రోచుచుండఁ • గానెన్నఁటికిన్
నిన్నుఁ బరులెవ్వరై సం
గన్నెత్తి యొకింత చూడఁ • గలరే చిలుకా!
- క. సకలఫలంబులునీమ
న్నికిఁ జేర్చుటెకాకపల్క • నేరిపి నీప

అక్కాక నేయివరాలుగ నె

న్నికొనెదగేమిటఁ గొఱుత ♦ నీకో చిలుకా!

క. గాటపుఁ గూరిమినీకుం

బాటలుఁ బద్యములునేర్పి ♦ వలసినచోటన్

మాటకుమాటకు లంచము

పూటకుఁ బూటకు నొసంగి ♦ పోతురు చిలుకా !

క. అరమరలులేక నీవుం

గొరవంకయు నొకరికొకరు ♦ కోడిగమాడం

దొఱకును వఱిమీముద్దుల

గఱగఱికలు మెచ్చవచ్చుఁ ♦ గాడే చిలుకా!

క. కొడుపపడకుండ నీకె

య్యెదిపలయునొ దానిఁ గూర్చు ♦ నేలికలుండన్

సదనముననుండునీకు

న్నదిలేదను చింతపలయు ♦ నా? రాచిలుకా !

క. ఫలములచేఁ డనుమాత్రం

జలుపఁగలపు సంశయైక ♦ సనాత్నరతిన్

మెలఁగెదపు, రామనామముఁ

బలికెదురత, మింకంటె ♦ భాగ్యముగలదే!

క. చిలుకా! నీపంజరమును

వెలకుమీ మొఱకుగండు ♦ విల్లులుకడువి

- చ్చలవిడిఁ దిగుచునున్నవి
 బలివంతముగాఁగనొడిసి ♦ పట్టునో? యేమో?
- క. కపకవఁ గూయుచుఁ జదలన్
 జివచివఁ జను నడపిజాం ♦ చిలుకలపలుకుల్
 చెవియిచ్చి యేలపనియెద
 పపమతి నెగురింగి తెక్క ♦ లాచ్చెదవేలా?
- క. తెగియించిగుంపుగుంపుగ
 గగనంబునఁ దిగుగుచ్చి ♦ గమిఁగనియుప్పొం
 గఁగఁజోకు మట్టిహార్దము
 తగదునుమీ నీకునిది య ♦ ధార్థము చిలుకా!
- క. ఆయెడిసెలవేటలులునా
 రాయిదులాచెట్టుచెట్టు ♦ రాకలుపోకల్
 నీయెదఁదలఁపవె? యేగతిఁ
 హోయిబ్రదుకఁ గలపు భ్రాంతిఁ ♦ బొందకు చిలుకా
- క. బంగారుగజ్జలుకాళ్ల నె
 సంగఘటాహారములుల ♦ సన్నీరములున్,
 జెంగటనుండఁగ నపహ
 రాక్రొంగణములనుండు తెవరి ♦ కబ్బునెచిలుకా!
- క. కికురించిపోయినంత నె
 ముకుగాటులు గోళ్ల మొనల ♦ పోటులెకానీ

* యకట! నినుబ్రదుకనిత్తురె?

మొక మొఱుంగ చిచోటబ్రదుకు • పొందులుగలవే.

క. ఒక్కరు పెట్టిన ఫలములఁ

జక్కఁగ మెక్కితివి చిన్న • తనమాదిగ నీ

వెక్కడ? కాననవాటిక

లెక్కడ? నిలువంగనేర్తు • వేత్పటియైనన్?

క. మనిచెడివారలనే న

మృన్దినై జముగలుగువక్రి • మతివగునీమే

లునకె నినుబంజరంబున

నునుపవల సెననుచు నెక్కిరి • యుండుము చిలుకా?

క. మదివెనుకమందునరయక

యెదిన్చొచ్చిన నదియెచ్చేయు • దెఱుంగవులాభం,

బిదియని నప్టంబిదియని;

వదలి చనినమీఁదఁ గీడు • వచ్చునుజిలుకా!

క. అవివేకమునై జము నీ

కెవరే దెలుపకయె తెలియ • నెఱుంగవు స్వేచ్ఛం

దవిలిచరియింపఁగానే.

రవువెడలఁగఁబోకు పంజ • రంబునుజిలుకా!

క. సరివ రువారు మిన్నం

డిరినేనీపంజరమునఁ • దిరుగవలసెనె

చొరలకుమునీకు నా రికి

సరిపడదిటఁగలదు నీకు • సౌఖ్యముచిలుకా!

క. ఎగురఁగ లేవించుకయును

దగకును నాఁకటికినిరిత • తాళపుగడియిం

పఁగలేవు మేతనిటనిను

దిగవిడిచిన నెట్లుగా బ్ర • దికెదవు? చిలుకా!

క. దూరాలొచన సేయఁగ

నేరక యడియాసనెదిరి • నిన్నెఱుఁగకయే

వారిని పీరినిఁ గనుఁగొని

కోరకునీతలకుఁ దగని • కోరికచిలుకా!

క. చిలుకా! యీపరిజరమువ

నిలిచిన నినుఁబ్రేయసఖగ గ • ణితురునీప

ల్కుల నాదరింతురంతటఁ

గలిసితిరుగు చిలుకకట్టి • గౌరవమున్నే?

క. పొట్టకుఁజాలక చెట్టుం

జెట్టునకుం దిరుగుచుండు • చిలుకలవలెనే

నట్టడపులఁ బడి చసనీ

కెట్టులు సౌఖ్యమనితోఁచె • నేరాచిలుకా!

క. వరిచేలజొన్నచేలం

బరిగలనేరికొని తినుచుఁ • బైఁబడుడేగం

దెరలింపలేక దిక్కటి

యటచుచుఁ దిరుగాడఁ గోర ♦ నొనేచిలుకా!

క. పలుగాకితనమునను బా

ములకోరిచిచ్చెల్లఁబట్టి ♦ పోవగఁజనునే

యలవెఱిఁగిబోయలొగ్గిన

వలలోఁబడఁజూనిహాని ♦ వచ్చునుగాదే.

క. వనమెఱుఁగపుగ్గోయల జీ

వనమెఱుఁగపునీపునిక్కు ♦ వముగన్వయం జీ

వనమెఱుఁగపుకవిసంభా

వనమెఱుఁగపుభవనమెట్లు ♦ వదలెదుచిలుకా!

క. ఇదినీకుఁదగినసదనము

కదలకుమిటనుండి తుష్టిఁ ♦ గాంచుమయిదిగా

దదియదిగాదిదియనినె

మ్మదిదోఁచినరీతిఁజనకు ♦ మా! రాచిలుకా !

క. నీపెద్దలెపుడొ యెట్టులొ

నై పుణ్యముఁజూపిమెలఁగి ♦ నారనుమిథ్యా

వ్యాపనముసుకవికల్పిత

మీపట్టుననమ్మిచెడకు ♦ మీరాచిలుకా!

క. నీనెమ్మదికిన్ మాన

ప్రాణములకు నీవెనజ్రి ♦ పంజరమగుచున్

బూనిచరింపంగ నేర్పరి

వేనానీచిక్త స్మృతి ♦ నేగంగం జిలుకా !

క. పోషింతురు కాంతలు సతి

భాషింతురు భాగ్యవతులు ♦ పరమార్థవిదుల్

భూషింతురెల్లరును సం

త్రోషింతురునీగునొన్న ♦ తుల్ గనిచిలుకా!

—

జీవగీతము.

నీ వెఱరో? జీవమా! నిన్ను • నే నెఱుంగ
 నాకు నీకును ననుబంధ • నంబు కలిగె
 నేమియో యెందులకొ యిది • యెఱుంగరాదు
 ఇంతకాలంబు గడచిన • నేమొకాని
 యెప్పు డెచ్చట నేరీతి • నీవు నేను
 గలసికొంటిమొ నాధంబు • గాకయుండె
 గాని, నీవును నేనెప్పు • డే నొకప్పు
 డెడసిపోనుంటి మంచు నే • నెఱిగికొంటి
 జీవమా ! చాలనాళులు • నీవు నేను
 కష్టకాలంబునను సుఖ • కాలమునను
 నొక్కమాదిరిగాఁ గూడి • యున్నవార
 మకట ! నిశ్చలమై, సత్య • మైన సౌహృ
 దంబు గల ప్రియమిత్రు లి • ద్దఱుఁ బరస్ప
 రంబువిడనాడ్కిచనుట క • ప్తంబు గాదె!
 విధివిధానంబుచే నొక్క • వేళ నట్లు
 విడిచిపోవుటయే సంభ • వించు నేని
 వేడినిట్టూర్పు నొకసారి • విడుచు కంటె

నొక్కయందుక కంటినీ ♦ రోడ్డుకంటె
 జీవమా! యిక నెని రేమి ♦ చేయగలరు!
 హ్రీణమిర్రమ ! నను విడ ♦ నాడునవుడు
 నే నెలుగెకుండ తొంగత ♦ నానఁ బొమ్మ!
 నా కెప్పుడు గూడ నీప్రమా ♦ ణమును గూర్చి
 కొంచెమైనను సూచింప ♦ నెంచఁగోరు
 నీమనసునచ్చినప్పుడే ♦ నీవు పొమ్మ!
 పెలప్పుగైకొననలదు నా ♦ చెంత నీవు
 కాని, యంతటికంటె మే ♦ లైనదియును
 పానశంతైనదియు నైన ♦ పదమునందు
 తిరిగి యొరంగుము నాకు నీ ♦ వరిసెసంబు.

ప్రణయకోపము.

(రాధాకృష్ణులు.)

కవులకు స్వభావవర్ణన ♦ కష్టతరము
ప్రకృతిచిత్రము గ్రహింపఁ ♦ బాఠకులకు
సంతకంఁబెను గష్టమా ♦ నైన నుస్వ
భావమాధురికిని లేదు ♦ పరిమితము.

జలదమాలిక నింగిపై ♦ నలరుచుండ
మెఱుఁగుదీవలు మిలమిల ♦ మెఱయుచుండఁ
బాటపాటుగఁ జినుకులు ♦ పడుచునుండఁ
దఱచుగాక తుషారము ♦ గురియుచుండ
రివ్వరిచ్చిన వలిగాలి ♦ రువ్వచుండ
రేఁగి యొక్కొక్కజడి గొట్టి ♦ యాఁగుచుండఁ
గాఱుమబ్బులఁ జేకటి ♦ గ్రమ్ముచుండ
నొఱపిడిఁగాంచి మేఘంబు ♦ లుఱుముచుండ
జోరుమని నానకాళులు ♦ బారుచుండ

స్వాంతమలరించు వడ్డవ ♦ సరముఁ జూచి
 మేడలు రిక్కించి కూయున ♦ మిశ్నఁ జూచి
 ఎలమి దివి నాడువానకో ♦ యిలలఁ జూచి.
 తొటటవాయనిశకదంప ♦ తులను జూచి
 మేలుకట్టులనీలాల ♦ మేడఁ జూచి
 భవనమున హంసశూలత ♦ ల్పంబుఁ జూచి
 ప్రాణయకోపంబు చాల్చు నె ♦ స్వరితరంబు
 గొల్లచేడియరాధకుఁ ♦ జెల్లెగాక !

* * * * *

నవనవామోదబృందా వ ♦ సంబులోన
 లలితమాధవీ మల్లికా ♦ లతలలోన.
 రమ్యతరమైన భర్తృహా ♦ రత్నంబులోన
 ఘనమశీమయదీపికా ♦ కాంతిలోన
 బాలగోపాలుఁ డెదుటఁ గి ♦ స్పృహకయున్న
 కానఁబడి తన్ను దయతోడఁ ♦ గాంచకున్నఁ
 గాంచి తనమాటలోమాటఁ ♦ గిలుఁ కున్నఁ
 గలిపి హర్షించి చనవుమై ♦ మెలఁగకున్న
 మనసుచిడిముడిపాటుతో ♦ మసలురాధ
 పదజులదరంగ నెల్లెడ ♦ వెదకురాధ
 క్షణ మొకమహాయుగంబుగాఁ ♦ గడపురాధ

తనదుజీవము సమ్మని • శలఁచురాధ
 అతివృగులచిత్త యగురాధ—•యట్టిరాధ
 మదనజసకుండు తనయెట్ట • యెదుట నుండఁ
 బ్రేమనిండార మదితత్త • రించుచుండ
 నోరుమాటాడ నువ్విళు • లూరుచుండ
 నోరచూపులు చల్లఁగా • జూరుచుండ
 నెట్టినిర్బంధ మయ్యెనో • యేమొగాని
 యెట్టికఠిన్సావ మూనెనో • యేమొగాని
 యెట్టిగొడవలు పుట్టెనో • యేమొగాని
 యేమి నూహించెనో చెప్ప • లేముగాని
 వడఁకుచుండెడు వృదుగాలి • వల్లితోడఁ
 గలఁగి వెలవ్వునగునెమ్మో • గంబుతోడ
 రక్తకాంతులఁ జిమ్మ నే • త్రములతోడ
 నశ్రిసంపిక్త గండద్వ • యంబుతోడ
 నోష్ఠరాగంబుఁ దొలఁచుని • ట్టూర్పుతోడఁ
 బ్రకటితంబగు బామముడి • పాటుతోడఁ
 దల్లడిల్లుచునుండు చి • త్రంబుతోడ
 విభునికన్వలిమొగమయి • వెలఁది నిలిచె
 నెట్లునిలువంగఁగలేగెనో • యెవరికెఱుక?

* * * * *

అంబుదశ్యామ కోమలాం ♦ గంబువాని
 తిరళరరపదక్రమై నే ♦ త్రిములవాని
 చారుచంచలబహ్విపిం ♦ ఛంబువాని
 కలికి చూపుల రాగంబు ♦ జిలుకువాని
 పలుకుపలుకున నమృతంబు ♦ లొలుకువాని
 ప్రేమగలవాని, సందుని ♦ పిల్లవాని
 గాంచి యూరక మోడి వ ♦ హించుటకును
 గారణం బేదో రాధకు ♦ గలుగవలయు,
 రాధికాకృష్ణులదృఢాను ♦ రాగగరిమ
 మెఱిగియున్నవారల కిది ♦ యెంత వింత !
 గోపికానాయకుం డెంతి ♦ కొంటెవాడొ
 అంతకంటెను ఖండిత ♦ యగును రాధ
 ఎంతకై నను మగవాడు ♦ కృష్ణమూర్తి
 తనదుసధికార మటఁ జూపఁ ♦ దగదురాధ
 మృదులతిరపుష్పసుకుమార ♦ హృదయరాధ
 నిట్టులలయింపఁదగదు శ్రీ ♦ కృష్ణునకును,
 నొక్కమూలను ప్రణయంబు ♦ నొక్కమూలఁ
 గోపభావంబు, రెండును ♦ గూడిమాడి
 యుత్తిరోత్తిర మభివృద్ధి ♦ నొందుచుండ
 నొండొరులచిత్తములు మార్పు ♦ నొందుచుండె—

పలుకుమని యనుచున్నదో ♦ ప్రణయమహిమ!
 కూడదని చెప్పుచున్నదో ♦ కోపమహిమ !
 పలుకఁగడగుదు రిరువురు ♦ బలుక లేరు
 వలపుచూపు లొండొంటితో ♦ గలయఁజూచుఁ
 గాని యంతలోఁ జరుకున ♦ గాడివారు
 ప్రణయమహిమంబునకు వెను ♦ బాటుఁ గూర్చి
 మేరమిరిసకోపంబు ♦ దారిఁజూప
 సౌమ్యసంకల్పములమేలి ♦ చాయ లెల్ల
 నంతలోన నె మాయంబు ♦ లగుచునుండె
 నిరత మీకోపమిట్టులే ♦ నిలుచు నేమొ
 ప్రణయమహిమంబునకుఁ బట్టు ♦ వదలు నేమొ
 ఒరలు చొండొరు లిట్టులే ♦ యిందు రేమొ
 దర్పకుఁకును నాఁడిమి ♦ తగ్గు నేమొ
 యకట ! యంతటిదాంపత్య, ♦ మంత మేలిత్ర,
 యంతచన, వంతకూరిమి, ♦ యంతగరువ,
 మంతదయ, యంతమర్మాద, ♦ యంతమోహ,
 మంతయనురాగ మెచ్చట ♦ నైనఁ గలదె ?
 కుటిలమైనతాత్కాలిక ♦ కోరికనహి
 బారిఁ బడి పోనఁదగినదా ♦ ప్రణయమహిమ ?—
 ఎంతదూరంబు పోయితి ♦ మిది నిజంబె ?

ప్రాణమకోపంబునకుఁ జింతి పడఁగ నేల ?
 కొఱవెదయ్యంబువలె భయ • పఱచుఁ గాని
 ప్రాణమకోపంబునకును గూ • పంబై లేదు.
 కానియతిలోక మైనది • దానితెఱఁగు
 దానికుటిలప్రకృతి యసా • ధాతణంబు
 దానినేషంబు మాయావి • తానకంబు
 దానిస్వప్తిం బనాలోచి • తంబుగాదె !
 కాకయుండిన ననురాగ • కఠితులైన
 రాశికాకృష్ణులను నొక్క • సాధమందె
 నిలిపి నైముఖ్యమును గూర్చి • నిలువఁగలదె?—
 ఆనపడి లేనిపోనినూ • యానములను
 తీరికూర్చుండి యెవ్వఁడు • తెచ్చికొనును ?
 పొలయలుకకూడఁ బ్రియముగాఁ • దలఁచుచుండు
 కాముకులకు పివేకంబు • కలదో లేదో?—
 చేరి యొండొరుఁ జూచుకొ • న్నారో లేదో
 కేరునెఱుఘ్నకీక వి • న్నారో లేదో
 నాల్గునిమిషంబులైనను • నున్నారో లేదో
 పట్టువీడినచిత్తంబుఁ • బట్టలేక
 యిర్వు రిరుపంకలకుఁ బోయి • రింతలోనె
 ప్రియము గల్గియు నిర్వురుఁ • బిలిచికొనినఁ

గోర్కెఁ గల్గియు నొఁడొరుల్ • గూడికొనిన
మనసుపడియుఁ బరస్పరం • బెనసికొనినఁ
గోపకారమున కేమి • లోప మగును ?
అలుక ముక్కున నున్ననే • మాయె దాన ?
మేను లీరీతి దాచుకో • నైన దేమి ?
పాదుకొనియున్న ప్రేమాను • బంధమునకు
నట్టి నేవియు నంశరా • యములు గావు.
ఎదురుకొనుకొలందిని కోప • మెచ్చుచుండు
నెడసిచనుకొలందిని ప్రేమ • హెచ్చుచుండు
ననుచుఁ జిరకాలపరిచితు • లైనయట్టి
ప్రణయకోపతత్త్విజులు • పలికినారు.

* * * * *

రాధికాకృష్ణమధ్యవ • ర్తనముఁగాంచి
వారిప్రీతినిబముల నేక • భావలీల
లోఁగొనెడుమణికుడ్యమా ! • లోకమందు
నీవు ధన్యపుమాన్యపు • నిశ్చయముగ
కాని యన్యపదేశంబు • గాఁగ వార
లాడుకొనుమాట లాలించు • నట్టిభాగ్య
మెక్కడిదీనీకు? వానిమే • మెఱుఁగఁగలము.
రాధికాకృష్ణు లిటుఁ గన • రారుగాని

నారు మేమింత యెఱుంగని • వారు గారు
 వార లెవ్వరికిని వింత • నారు గారు
 వారి శంభాషణములను • నేఱువేఱు
 పలుకునవ్వజిల బోలిక • పట్టంగలము.
 కానఁబడకుండ మాటాడు • కారణమునఁ
 బ్రక్రమితిభేదంబు లేర్పరిం • పంగి లేక
 పాశకోపమురార! ది • గర్భమము నొందఁ
 బోకుండఁ ధావగతిఁబట్టి • పోవచ్చు.
 కొంచెమయినఁ బరాకుండై • కొనఁగఁగోక
 వినుఁడు చేయొగ్గి కౌతుక • మెసయగాను
 బలుకుచున్నదివాధ యీ • భావమేమొ;
 “అల్లివరా! నీవు చాల ధ • న్యాత్మక్రుడవు
 మంసభాగ్యను నానంక • మరలెదేల
 ఎలవుఁగొలిపెడునీపుష్ప • వాటిలోని
 కరిగి విహరింప నిన్నెవ్వ • రాఁగఁగలరు?”
 అనుచు రాధిక సరోక్త్రు • లాడుచుండ,
 “ఒక్కతెరుకోటరంబున • నున్నవార
 లొట్టు వెట్టిన ముట్టుకో • కుండు తెట్లు?
 కనరి పలికిన పదరక • మసలు తెట్లు?
 లొట్టు దీని గట్టునఁ బెట్టు • మోసిచిలుక!”

అనివినంబడ విచకిత ♦ యగుచు రాధ
 మనసు బల్లనఁ బొలయల్క ♦ ననుసరించి
 తెగున యుదయింప వెనుకకుఁ ♦ దిరుగఁబోయి
 యడుగు తడఁబడఁ జిడిముడి ♦ పడుచు నొడలు
 గడగడ వడక బీరంబు ♦ నడలిపోవ
 నడలి బుడిబుడిఁ గన్నీరు ♦ వొడమఁ బ్రియుని
 గలిసికొన లేక మతియట ♦ నిలునలేక
 సంభ్రమంబున నిటునటు ♦ జరుగుచుండ
 మదనగోపాలుడుంగూడ ♦ మదిగలంగి
 క్షణిక మొక్కొక్క యేడాది ♦ గాఁగహ్వనయ
 తాపమగ్గలమైసని ♦ లోపలేక
 రాధికాహృదయాంతర ♦ కోరిధనహ్ని
 నార్పఁజాలు నుపాయంబు ♦ సరయలేక
 చిత్తమందేమొగాని యో ♦ చించుచుండ
 నంతలో స్వందనాశ్వుహే ♦ పారనంబు,
 'వచ్చె నక్రూరుడను జన ♦ వాచకంబు,
 " శౌరియెక్కడ?" ననెడి ప్రి ♦ శ్నావిరావ
 మొక్కమారుగ నుదయింప ♦ నుదరిపడుచుఁ
 దత్తరంబునఁగేలి సౌ ♦ ధంబు వెడలి
 ముద్దు కృష్ణుండు సోపాన ♦ ములనుఁబట్టి

త్వరగఁ బోవుచునుండ సం • భ్రమమునొంది
 చిరపియోగంబునట్టె నూ • చిందుచున్న
 కృష్ణువధురా ప్రమాణంబు • సత్ప్రతికారగఁ
 గిలనలంబున వెన్నాడి • కలిసికొనఁగ
 వడివడిగ రాధ యెట్టులో • వచ్చెఁగాని
 యప్పుడే కృష్ణుడకూర్చు • నరద మెక్కె.

* * * * *

సాపమారాధ కుత్సాహ • భంగమయ్యె
 నామెహృదయ భావములెల్ల • నంతరించె
 డిల్లపాటునగుండె గు • భిల్లుమనియె
 గ్గిందికింకనుజనుబుద్ధి • మందమయ్యె
 బైకెఁబోవుట కెంతయో • భారమయ్యె
 తృటికి నెన్నియో మెట్టులు • దిగిసరాధ
 యెక్క లేకుండె గడియకే • నొక్కమెట్టు;
 అసురుసురువుట్టె, జిత్తంబు • ననముద ప్పె
 ససిచెడియె మేను, చూపుల • పస యడంగె
 నబల రాధిక యేమిచే • యంగఁ గలదు?
 అకట! దడదడలాడుదే • హంబుతోడఁ
 దడఁబడుచునుండుమృదులపా • దములతోడ
 నమలమణిమయకుడ్యంబు • నానికొనుచు

నల్లనల్లన సాధంబు ♦ నధిగమించి
 గహనమందలిపర్వత ♦ కుహరవట్టు
 లతిభయంకరమైనగే ♦ హంబుఁ జొచ్చి
 జల్లుజల్లున గుండెలు ♦ తల్లడిల్లి
 మృదులపర్వతమున నెట్లో ♦ మేను వాల్చి
 దిగులుజెందుచుఁ జేఁజేతఁ ♦ దెచ్చుకొనిన
 యెడ రనభషింపకే తీరు ♦ పెట్టులనుచు
 నొరునివెఱింగింపఁగోయి తా ♦ వెఱచినట్టు
 లక్కటా! నేఁడు నాబ్రాదు ♦ కాయె ననుచుఁ
 గ్రహమ్రుగఁ శౌరిఁ గన్నులఁ ♦ గాంతునేని
 తప్పలకుఁ బాదములఁ బట్టు ♦ దాన ననుచు
 వేఱుగానతోలుం డెంత ♦ విరమఁడైన
 సరస నుండుటయే నాకుఁ ♦ జాలు ననుచుఁ
 బ్రీయుండు దయతోడ ననుఁ బల్క ♦ రించినపుడు
 చిన్నిమాటాడు మని వేఁడు ♦ కొన్నయపుడు
 నేరము క్షమింపు మని దరిఁ ♦ జేరినపుడు
 మోడి వహియించి నేనేల ♦ చూడనైతి ?
 పాడిదొరఁగి నేనేలమా ♦ టాడనైతి ?
 పాడుకోపంబు నేనేల ♦ వీడనైతి ?
 ప్రియునికడ నే నే నొట్టు ♦ పెట్టుకొంటి ?

అతనిదర్శన మింక నెటు • లబ్బు నాకు ?
 ననుచు నేమేమి మది నెంచు • కొనెనొ ? రాధ
 తగళనయనంబులశ్రులు • గురియుచుండె;
 పరులహృదయంబు నెఱుంగనె • వ్యతిరంబు ?
 కానియూహింప నెన్నోమా • గ్గములుగలవు;
 అద్దమున్నది మొగమున్న • దమగ వేల?
 చెప్ప నేటికిమీరె యో • చించుకొనుడు !
 సమయముంబట్టిత్రుల్కధా • సరనొబట్టి.

* * * * *

చెలువ నిచ్చేస్తయెకొంత • నేవటుండి
 చారుచేలాంచలమునఁ గ • న్నీరు దుడిచి
 లేచికూర్చుండి యొకవత్రి • లేఖనంబు
 హస్తపద్మంబు కంపింప • నట్టెవ్రాసి
 మొదలినుండియుఁ దుదిదాఁకఁ • జదివెచదివి,
 నిలిపినను నిల్వకుండఁ గ • న్నీటిధార
 పరదలై పారమణిచదు • పంగలేక
 యటనిలువలేక సదుపాయ • మరయలేక
 రమణునకు లేఖనంపడై • ర్యంబులేక.
 యతితరంబగు దుఃఖంబు • నావలేక
 హస్తమందున్నపత్రిక • నట్టెవిడిచి

యేమితలపోసికొన్నదో ♦ యేమొకాని
 నడలుతిడఁబడుచుండ నె ♦ న్నడుమునడఁక
 సాధమునుడిగ్గి విరలిరఁ ♦ జనియెరాధ ;

* * * * *

లివలనేమయ్యె ననుచు మ ♦ మ్మడుగవలదు
 ప్రణయకోపంబుఁ గూర్చిన ♦ మనకథాంత
 మింతియేగానఁదెలిపితి ♦ మింతనఱకె.
 కొదవగలదేని యోచించు ♦ కొనుఁడుమీరె ;
 ఐననిఘ్నరాధాకృష్ణు ♦ లందుఁగలుగు
 ప్రణయకోపాన కేమికా ♦ రణముగలచొ
 మనమెఱుఁగమైతి; మేకాంత ♦ మానఁజరించు
 దంపతుల స్వప్నమెవ్వరు ♦ తలవఁగలరు?
 రాధికాకృష్ణులిందుఁబ ♦ రస్పరంబుఁ
 గలిసికొనకుండమనకథ ♦ గడఁచెగాని
 వారలెట్లులై నఁగలియక పోరుతుదకు.
 ప్రణయకోపంబువైరకా ♦ రణముగాదు
 ప్రియులహృదయంబుపాపాణ ♦ మయముగాదు
 కాని, యాకథయెల్లను ♦ గట్టిపెట్టి
 రాధికా నాథుభావవి ♦ రాజమాన

మోహ భీష్మార్థముగ్రహింప • ముచ్చటైన
నిదిగొ ! యీక్రిందనున్నది • చదివకొనుడు.

“ మఱచిపోవకు

నన్ను మఱచిపోవకుము.

(మంజరి).

నామనోనాయక ! • నామోహఫలమ !
కొత్తినెచ్చెలులును • గొత్తయూశలును
గొత్తసంతోషముల్ • కోరికల బాంధ
నరుగుదే దూరదే • శాంతరములకు;
అయినను సౌందర్య • మందున మిగుల
గర్వించియున్నట్టి • కాంతలనడుమ
నల్లన పిహరించు • నప్పుడుగూడ
స్వేదె నొంటిగా • నీవెందు పడిచి
యరిగితివో దాని • నపుడప్పుడై న
దలంచుట కొఱతగా • దలంపంగలవోకు.

నవయానాకార ! • నామోహనాంగ !
 నీదగుప్రేమను • నీదుభాగ్యమును
 బొంది సుఖించెడి • పుణ్య మేమియును
 నిక నాకుఁ గల్గెఁబో • దీడనశ్రమందు ;
 నై సను నీదీను • రాలి ప్రార్థనము,
 నెదనుంచి యొకపర • మీయంగవలయు
 "మఱచిపోవకు సన్నుత మఱచిపోవకుము"
 ఈదీపదురదృష్ట • మించుకయంత
 తలఁచినమాత్రాఁ జి • త్తెంబున నీకు
 భరియింపరానితా • పము కల్గెనేని
 నేనుగోరినయట్టి • యీప్రార్థనంబు
 నుల్లంబులోపల • నుంపఁగాఁబోకు,
 ననుఁగూర్చియైన నె • న్నందునుగాని
 చిత్తమందింతయో • చింపఁగాఁబోకు;
 అటునేయుదువుగాని • యక్కట ! నీకు
 ఘనవిచారంబులు • కల్గినయపుడు
 నేవైన లోపంబు • లెనసినయపుడు
 దురదృష్టవశమునఁ • దొంటియారోగ్య
 దశ చెడి ధైర్యంబు • దప్పినయపుడు
 చిత్తశాంతి నొసంగు • చెలియనాయంబు

౪౫

హా రా ఏ ల్లి.

నలసి నయపుడు నా • ప్రిణా డి !

“మఱచిపోవకు నన్ను • మఱచిపోవకుము.

రాధ”

—

వ సంత కోకిల.

క. లలితకు హూకలరవమా !

యలవసరమయింటి వింద • వగుకవివరమా !

యలరువసంతునిరాకం

దలపించెడు నీకు స్వాగ • తము కోకిలమా !

క. నీరాకకలరి ఏకమా !

యారామ శ్రీమనోహారామలగాన

ప్రారంభ చ్ఛలమునఁ జవు

లూరన్ స్వాగతముఁ దెల్పు • చున్నది కంటే.

క. ముందే నీకీడావన

మందిరమునఁ బ్రకృతికాంత • మహనీయతరా

నందమునఁ దలిరుతోరణ

లందముగాఁ గట్టచున్న • యది కోకిలమా !

క. వినరెదప్రసీపుకోకిల !

కొనగలముత్యాలనరు గా • కుసుమసరములో

రసవన్త్రుడుగానసుధా

రసకలితకుహూకుహూవ్వ • రయిలొ చెప్పుమా !

క. ఎందఁక మాధవీలత

సుందరసుమమంజరీప్రీ • శోభితమగునో

యందాఁక మేము నీనుల,
విందుగ నీగానరసము • విసంగలముగదా !

క. బొలుఁడు సవడిక సితమమ
జాలరలులఁ గోయుచున్ న • సంతారామా
భేలసమున నీగాసము
నాలించి కుహూర్వరంబు • నాలాపించున్.

క. బాలకుఁడెకాదు దివ్యక
లాలాపనయైఁ; దక్క • రాంచద్వీణ
లోల స్తంతువులై నను,
నీలాగునఁ బలుక నేర్చు • నే కోకిలమా !

క. నీకును నావికునకువలె
నే కలదా చుక్క మార్గ • మెఱిగించుటకున్?
లేకున్నఁ దిరిగిపోయెడు
నీకాలము నెల్లు తెలియ • నేర్తువు చెప్పుమా !

క. ఓమోహనగాయకమణి !
నీమందిర మెప్పుడుఁ బచ్చ • నిదియే మఱియున్
నీమార్గముద్యోమాగ్గము
నీమనలినయంతవఱకు • నిర్మలమెకదా.

క. కావంగగోము నీకా
లానన్ శీతాతపంబు • లంగల బాధల్

లేనేలేదునుమీ నీ

గానమున విచారసూచ • కచ్చరమైనన్.

క. చిగురునలన నీ గానము

నెగడెనొ ? లేకున్న జిగురె • నీగానమునన్

నెగడెనొ ? నీగానంబును

చిగురు నొకట నెగడెనొ? వ • చింపుము పికమా!

క. చివురాకుఁదీనుము ! పాడుము!

చివురులు వెట్టింపు ! మలర • జేయుమువనమున్;

నవననగీతాచాతురి

మివుల మరల మరల భాడు • మీ! కోకిలమా !

క. అయ్యో ! నాకును తెక్కల

నియ్యఁడు భగవంతుఁ; డిచ్చె • నేనియు నీతో

నియ్యాకసమున నెగురుచు

సయ్యాటంబులను బొడ్డు • చరపుదునుగదా !

క. ముచ్చటగ నెగిరికొనుచును

నెచ్చటికేనియును బోయి • యిర్వరమును రా

వచ్చుగదా ! విందులమై

యిచ్చటికి వసంతుఁగూడి • యిట్లెఁటేటన్.

మ లై పూ వు.

ఫాల్గునముతోడ శిశిరంబు • పరువులెత్తె
 చైత్రుఁ డరుదెంచెగొమ్మలు • తనవముఁజెందఁ;
 “చెల్లె ! నేఁగెంచి కొనుచున్న • మలైతీన
 మాద్దులను మాటఁగట్టుచు • మొగ్గఁ దొడిగెఁ
 గోయకుము విచ్చుమొగ్గ యొ • కొండె యుండె”
 ననుచుఁ దనచిన్నిసోదరి • కనువదించి
 చగువకొనఁ బోయె సంత వ • సంత సేవ;
 చేయకుమటన్న పనులనే • చేయుచుంటఁ
 జిన్నిడ్డలనహజంబు • చేప్తయెగద !
 యనలచిన్నది మెత్తని • మనసుగలది
 కానిపని యేమి చేసెనో • గాని వేగ
 మొక్కపర్వసఁ దనతల్లి • యొద్ద కరిగి
 మనసుచిడిముడిపాటున • మనలుచుండె;
 చదువుకొనబోయినట్టివ • సంత సేవ
 ముచ్చటకుఁ దోటదారినే • వచ్చెనేమొ;
 కన్ను లెఱ్ఱఁగాఁ జెల్లెలిఁ • గాంచి “యేమె !

పూనూ గోసతివా? " యన • మొగముఁ దిప్పి
 "లేదులే" దని నవ్వెను • లేతనవ్వు
 నల్వ పువ్వుయ్యె నేమొ? పిం • తగను దావు
 లెల్లయెడ శల్లుకొనె; "నిది • యే" మటంచుఁ
 దల్లి యొడిచోనఁ జేర్చి యం • తయును వెనుక
 ననలయొడిలోననే యుండె • నాసుమంబు;
 అనల తెలతెల్లవోయి యా • ననము పంచె;
 జప్పులు గొట్టి కేరె ప • సంతనేర;
 "చేసినది యెప్పో తప్పో వ • చింపవలయుఁ
 దప్పు దాఁపఁ జెప్పు మన • త్యంబుఁ దల్లి !
 పలుకు దాఁచినఁ జేసిన • పనులు దాఁగ
 పమ్మి! " యనిమందలించె న • య్యనలజనని.

చందమామ.

I

పిల్లలస్వక్రమధురోక్తిఁ ♦ దల్లిచెంతఁ
 జందురుని జందమామయ ♦ టందురెప్పుడు
 ముద్దులకుమూట యామూటఁ ♦ బోల్చి మనము
 చందమామయె యని పిల్చు ♦ మంద మతని.
 కపుల కదియేమి వెట్టియో ♦ గాని చంద
 మామ యనుముద్దుపదమును ♦ మాని ధాని
 కెన్నో పర్యాయపదముల ♦ నిడుచునుండు
 రలరునే చందమామ దీ ♦ తైస పదము ?
 పాలకడలికి ముద్దుల ♦ పట్టి యనిన
 సిరులనిచ్చెడు చెలువ సో ♦ దరుఁ డటఁగ్గుఁ
 డేజుచేఁ గువలయ మేలు ♦ రాజఁటన్నఁ
 జందమామకుఁ దీటురా ♦ దందు మేము.
 ఉగ్గుకాలను ద్రాగుచు ♦ నున్నయపుడె
 తల్లిచే విన్నదగుట జా ♦ నిల్లిపదము
 చందమామకు సరిపడు, ♦ నెందు నొకటె
 మాకు జానిల్లియనఁ జంద ♦ మామ యనిన.

శశధకుండన్న వీచోక్తి, • జలజ్ఞైరి
యన్నభేవోక్తి, తిట్టుని • శాటుండన్న,
సరిపడదు మాకు వీనితోఁ • జందమామ
యనియు, జాచిల్లి యనియు మే • మందుమెప్పుడు.

II

ఆపనియు, నీపనియుఁ జేయ • నల్లనల్ల
దినముగడచెను; రాత్రియే • తెంచె నపుడు
మిన్న నీలపటంబు నాఁ • జెన్న మీరె,
జలువలనుఁజిమ్ము పుష్పమ • చందమామ
సిండుకళలు విరాజిల్లు • చుండెఁ; జక్క
లొక్కటొక్కటిగాఁ దోచు • చుండెఁ; గనుల
పండువుగఁ బండువెన్నెల నిండియుండె;
నఖిలజగము సుధామయ • మైనయట్లు.
మెల్లమెల్లగ మలయన • మీరణుడు
తలిరుగొమ్మల మీఁదుగాఁ • దారుచుండె;
నేచివురుగొమ్మ నుండెనో • యెవరి కెటుక !
కోయని వసంతకోకిల • గూయుచుండె.
వేడుకలఁ గూర్చుచల్లని • వెన్నెలలను,
హయినొడఁగూర్చు మందమం • దానిలముల,
లలితగతి మీఁకుకోకిలా • లాపములను,

గోరక చరించువారలు • న్నారె సగతి?
 అరులైట వెన్నెలకుప్ప • లాడువారు,
 కోకిలరుతింబులకు మారు • గూయువారు,
 కల్లపాదులఁ గల్పించి • కాయఁజేసి
 గుమ్మడులఁ జిక్కుడులఁ జాలఁ • గోయువారు,
 తత్తిరంబున వెన్నెల • వత్తి విసరి
 తెచ్చియుచ్చిన వారల • మెచ్చువారు;
 చిట్టిమిరియం బలును, • శిప్పచిప్పగోళ్లు
 చెమ్మచెక్కలు నాడిహ • ద్దించువారు;
 సగుచు బాలిక లావేశ • సగుచు నగుచు
 నీడుబోడుగ నాటల • నాడికొనిరి;
 తార యీ బాలికలతోడఁ • జేరియుండె;
 నీమె ముద్దులచెల్లెలై • నేండ్ల లలిత
 “అక్కసన్నెల గొనిపోవ • దయ్యె” ననుచు
 వీధిగుమ్మముదాఁక వె • న్నెంట్లఁదవిలి,
 కనుమొరంగిససోదరిఁ • గానలేక,
 వెనుదిరిగి, తల్లికడ కేకి • వెక్కి-వెక్కి-
 మెన్ని చెప్పిపవనకుండ • నేడ్చుచుండఁ
 బోరువెట్టిన బాలిక • బుజ్జించి
 లీల యొక పైడిగిన్నెలోఁ • బాలు వోసి

గుఱ్ఱబువ్వను గలిపి యా • కూతునెత్తి
 చంక నిడుకొని వాకిట • జందమామ
 జూపి “మాతల్లి! జాబిల్లి • జూచినావె!
 అమ్మ బువ్వకు బిలిచిన • యంతలోన
 పరుగుపరుగున జెంతకు • నరుగుదెంచు.
 తగవువెట్టక బంగారు • తండ్రిలాగు
 బొడ్డనిండగఁ దిని యాడ • బోవునమ్మ!
 తల్లితో మారమును జేయ • డెల్ల వేళ
 నల్లరుల జేయ కాటల • నాడుచుండు,
 మంకుపిల్లల గూడఁడు; • మంచివాడు;
 బుద్ధిమంతుండు కొండపై • బోవుచుండు;
 జల్లదన మిచ్చు; వెన్నెల • జాల నిచ్చు;
 నేడు నాతల్లి! నిను జూచి • నాఁ డితండు.
 బువ్వఁ దినకున్న జాబిల్లి • నవ్వు” నంచు
 వెఱవెఱిగి లేల లలితక • స్విందుఁజేసి
 మఱియు వినవిందుగాఁ జంద • మామఁ బొగడి
 కూతు మఱపించి పని చెప్పె • జేతి కంత.
 లలితమూటాడునందడి • వలనఁ దగిలి
 తారమాటను మఱచి తా • బోరు మఱచి
 పైడిగిన్నియలోనున్న • పాలబువ్వ

నించు కించుకగా నార • గించుచుండె.

* * * * *

III

"అమ్మో! గిన్నెలోనిది • యయ్యో; నాదు
 కడుపులో నున్నానని • కాకిపిల్ల
 పొట్ట నిండంగఁ దివి పోయె • బువ్వ యెల్ల;
 బలుకుచున్నది చల్లఁగాఁ • బాలుద్రావి.
 నేల నొకచుక్క యైనను • రాలకుండఁ
 ద్రాగితిని పాలు బంగారు • తల్లిలాగు;
 తల్లి! జాబిల్లి యల్లరి • పిల్లవాఁడు;
 బువ్వ నేకీతిగా నొల్కఁ • బోసికొనెనా?
 వేగ నాబువ్వఁ దివి సొడ్డు • వేసినాను
 చందమామపై; నోయమ్మ! • ముందు నాదు
 కడుపులోఁ గాకిపిల్లయే • గంతువైచె;
 కలదుగాఁబోలు నీతని • కడుపులోనఁ
 జిన్నిదగుకాకిపిల్ల; లే • కున్న నతని
 యొడలిలో నల్పు గాన్పించు • చున్న దేమి?
 అమ్మ! యీచిన్నిజాబిల్లి • కమ్మ యెవడు?
 ఈతనికి బువ్వపెట్టువా • రెవ్వ రమ్మ!
 అక్క నాకుండె నీతని • కక్క గలదె?

యితనితో నాడుకొనకుండ • నెచటి కేగ ?
 పోరువెట్టెదా కొండపై • బోవలేక?
 భయమువేయదె క్రిందికి • బడునో యేమి ?
 రాతిరై నను నింటికి • రాక బయల
 తెల్లవారిసదాకను • దిరుగు నేమి ?
 ఎవరుపిల్చిన వారితో • నేగి వారి
 తోడఁ గూర్చుండి యెంగిలి • కూడు దినునె!
 అనుచు నన్య కమధురోక్తు • లాడుచుండ
 జనని ప్రియమంది లలిత న • క్కున గడించి
 చల్లగా నుత్తరంబు లో • సంగుచుండ
 నాడఁగోయినతారయు • నరుగుదెంచె.
 తారహృయంబు మెత్తన; • తార కెపుడు
 జందమామను జూచుట • చాలఁ బ్రీతి;
 పగలు జూచిల్లిరాక యే • మగునొ గాని
 తారయును మింటిపైఁ జూడ్కి • జేరనీడు.
 ఎపుడు సూర్యుడు గుఱింకునో ? • యెపుడు గోవు
 లిండ్లకయి వచ్చుచుండునో ? • యెపుడు పక్షు
 లెల్ల గూండ్లకుఁ జేరునో ? • యెపుడు మంట
 నెఱ్ఱగాఁ దోచుచుండునో, • యెపుడు రేయి
 యరుగు దెంచునో, తారయు • నప్పు డపుడె

చందమామను జూచెడు • సంభ్రమమున
 నింగి నిరువంకలను దొంగి • తొంగి చూచు;
 వెన్నెలబయళ్లలో నాట • లన్ననామె
 కెంతయో ప్రీతిగావున • నెపుడు చంద
 మామరాకయె గోరు నె • మృనమునందు
 కోరి తనయీడువారితోఁ • జేరి తార
 యాడుకొనుఁ జందమామ యు • న్నన్నినాళ్లు.
 సంజచీకటిరాత్తులఁ • జందమామ
 రాకఁ గోరుచు నామె త • దేకదృష్టిఁ
 గాచికొని యున్న నిద్దర • కన్నుఁగప్పి
 నందులకుఁ దార నెవ్వ రే • మందు రపుడుఁ
 పోరువెట్టెడినిడ్డల • నూఱిడింపఁ
 జిన్నపిల్లల కాటలఁ • జెలిమి నింప,
 యువదనంబుల కానంద • ముద్ధరింప
 మంచిమందుగదా చంద • మామమందు.
 అరసిచూడంగ నీడుజో • డైనవగుచు
 భువి మనోజ్ఞంబులైన వ • మ్మవులు రెండె
 వలపుఁజిలికెడు ప్రియురాలి • వదన మొకటి
 మదిఁగరంచు పున్నమచంద • మామ యొకటి.
 అల్లిదిగొ ! కన్ను మలపి మీ • రరయుఁడిపుడు

మినుకుమినుకను చుక్కల • మెఱయుచుండు
 రవ్యతరమైన నీలాంబ • రంబునందు
 చల్లగాఁ గూరుచున్నాఁడు • చందమామ,
 పొడుపునెలనాఁ డొసఁగిన • పోగులెల్ల
 నెత్తికొని వెండిపూతఁబూ • యించె నేమొ
 చందమామకు నునువెండి • జాల రుంజె
 నత్తు లరమోడ్చి కనుఁగొనుఁ • డల్లయదిగో ?
 బాలికామణుల్ వెన్నెల • వత్తు లనియుఁ
 పొగ్గలగు సుందరులు నెల • వంకలనియు
 వనితలందఱుఁ బండురు • వంకలనియు
 ననెదరవి చందమామఁ బుఁ • ట్టినవికావె
 సరిగఁ బదియేనుదినములు • చందమామ
 క్రమముగా సంచకే వచ్చుఁ • గాని, వెనుక
 నొకట నాలస్యముగ వచ్చు • చుండియుండి
 యేమునిద్రించుదాఁకరాఁ • డేమొ తుదకు?
 ఆడునిడ్డ లొప్పులకుప్ప • లాడువేళ
 గల్లుగల్లునునద్దాల • గాజులందు
 నిలిచి కన్నుల మిఱుమిట్లు • గొలుపుచుండు
 చందమామకు నదియేమి • సంబరంబో?
 ఆటసందడిలో నున్న • యట్టివేళ

చెల్లకొమ్మలపండుల • చెంతఁజేరి
 యారినచిగుళ్లలో మంచు • నీరు నోసి
 యెన్నియోముత్తయములఁ గా • యించుచుండు.
 ఆటలో నోడిపోయిన • యట్టివారిఁ
 దెల్లవోయినవారంచుఁ • దెప్పఁజోవ
 చిన్ని వెన్నెల నెల్లరఁ • జిన్నపుచ్చి
 తెల్లవోయినవారలఁ • దెలియనీడు.
 కొండపై నెన్నిచుక్కలో • నిండియుండ
 దినమునకు నొక్కచుక్కతోఁ • దిరుగుఁగాని
 "యూడుకొనరార ! జాబిల్లి!" • యనుచుఁ బిల్ల
 లెంత పిలిచిన దిగిరాఁడి • దేమి భయమొ?
 సరిగ లేజగురాకుల • సందులందు
 నెన్నియో వెండిపూలఁ బూ • యించుచుండఁ
 గనుమలపి చూడ మింటికిఁ • గంటి కొకట
 వెండితీగ తెన్నెన్నొ క • ల్పించుచుండు.
 అంటఁగా ముట్టఁగా రాని • యట్టిచోట
 నిలిచి దాఁగిలిమూతల • నెఱపుఁగాని
 యీడుజోడైనవారితో • నాడుకొనఁగ
 జతలుగూడఁ డిదేమొకో • చందమామ.
 ఒక్కమాటుగఁ దెరచాటు • నుండివచ్చు

భామవేషంబులె ముచ్చు • పృక్కనుండి
 చటుకును వచ్చుచుండు నీ • చందమామ
 యీట్రకి నింతియొయ్యార • మెందుకొఱి
 చందమామ యదేమొ కా • నారవారి
 ఘోరములలోన మాటికి • దారుచుండు?
 పుట్టచితిమి కవితావేశ • పరవశతను
 కలదుగా యట పలపించు • కలువకన్నె!
 తుమ్మెదలఁ గాంచి గీతిమా • ధుర్య మెంచు
 మల్లెపూవులఁ గలపరి • మళముఁ గాంచు
 నాయునందనుతోఁ జేయి • చేయిగలపు
 సరససుకుమారబలుఁడుమా • చందమామ!
 నిండుగా నొక్కనాఁడు గా • స్పించినంత
 నెవరిదృష్టులు తాఁకునో • యేమొకాని
 నాఁడునాటికిఁ గృశియించి • పాడిదప్పి
 తిరిగి నెలనాళ్లదాఁకను • తేరుకొనఁడు.
 ఎలమి సంతఃపురంబుల • కెగయఁ బ్రాకి
 ముంగిటి గవాక్ష ములఁ దొంగి • తొంగి చూచుఁ
 దేరి చూచిన మిన్నెక్కి • కూరుచుండుఁ
 దుందుడుకు బాలకుఁడు గాఁడె • చందమామ?
 లలితకరకిరణముల జా • లంబులల్లుఁ

దోయనిధిపీచికలలోనఁ • దూఁసి యాడు
 మబ్బబోడలపై నెక్కి • మాయ పగును
 జాలకుల చెల్మిగనె నేమొ • చందమామ!
 చందమామనుగెను తెంత • సంబరంబొ
 సలికకలశంబు చెప్పఁగాఁ • జాలకున్నఁ
 బాడగనినమాత్ర నుప్పొంగి • పోవుచున్న
 కలశవారాశిఁ గనియైనఁ • దెలిసికొనుడు.
 తెల్లనగుకాగితముమీఁదఁ • దిరిగితిరిగి
 కలము గంతులువేయంగఁ • గలదుగాని
 నల్లనగునింగి నల్లన • నడచుచున్న
 చందమామను వ్రాసి మె • ప్పొందగలమె!

ప్రభాతవాతము.

చ. మముఁ బరమార్థమైన యొక
మాట వచింపఁగనిండు నిత్యస
త్యమునకుఁ జేరుపై నదియొ?
స్వానుభవంబున కూతయైనదో?
కృమముగ మీకెతోఁచెడుఁ; బ
రాకుననైనఁ బ్రభాతవాతపో
తము నెడ నమ్మరాదనెడి
తత్త్వమె బోధయొనర్తు వియ్యెడన్.

చ. మనమునఁ బక్షపాతమును
మాని వచింపుఁడుమీరె; యేకతం
బున యువదంపతుల్ నిదుర
వోవుచునుండఁగఁ దట్టి లేపఁగా
దనకుఁ బనేమి? యిట్లుకల
దా? యిది సిగ్గులచేటుగాదె? యే
మనఁదగు సీప్రభాతసమ
యాగత ధూర్తసమీపింభకున్ !

నీ. జలతరంగముల ను • య్యెలలుఁగి సట్లుండి
 తటివేచి చలువలఁ • దస్కరించు
 సరసిరిమొగ్గల • సలరించి సట్లుండి
 యదనెంచి రజమెల్ల • సపహరించు
 లతకూసచెంత మె • ల్లగనున్న యట్లుండి
 సమయముఁగని చుట్టు • సడలఁ జేయు
 ససగొమ్మ నిట్టై యూఁ • చినయట్టులే యుండి
 కొంటెయై నలపులఁ • గొల్లవెట్టు
 చలువ తెక్కలికాఁడు, ర • జంపుదొంగ,
 పైడివచ్చేడు! తొపుల • బందెగాఁడు,
 ప్రాతరనిలార్భకుఁడు తడి • పాత గొఱు
 వోతగాఁ డాతనిని సమ్మ • గూడదెప్పుడు.

ఆత్మ స ఖు ం డు.

ఎప్పుడు నీవెంటఁ దిరుగువా • రెందఱున్న
వారలందఱు మిత్రులు • గారునీకు
నారిపరిహాసములు, ప్రియ • భాషణములు
పొగడికలు గాలితోఁ గూడఁ • జోపుచుండు.

ఆటపాటలకును గోటు • నీటులకును
వింతలకు వీడియములకు • విందులకును
నెన్నినాళ్లీవుధనము వ్య • యింపఁగలవొ
యన్నినాళ్లను వారు నీ • కాత్మక్షులె.

ఈవిలోనైన విందుల • నిడుటనైన
కొందవయించుక నీయెడ • నొదవెనేని
దినదినమునిన్నుఁ గననచ్చు • ఘనులదేమొ
యేడునకునైన దర్శన • మీయలేదు.

భయమొ, బాంధవ్యమొ, మత • పరిచయంబొ
కారణముగఁ గలిగిన • కలయికలకు
సమయముంబట్టి మార్పులు • జరగుచుండుఁ
గాని విత్తవృద్ధి • కాదుకాదు.

సహజధర్మంబు చేనన్న • చనవుఁజూపు
 సత్కులాచారమున భార్య • సరసమెలఁగు
 వృత్తిధర్మంబున భటుండు • వేడికొలుచు
 సంతమాత్రిన మిత్ర్య • మనఁగరాదు.
 అనిశమానంద దాయక • మైనయట్టి
 నీదుభాగ్యంబుతోఁ గూడ • నీప్రియులును
 పూర్వపక్షిచితులుంగూడఁ • బోవుచుందు
 ప్రాప్తితోఁగూడ వెల్తురుల్ • పోవునట్లు.
 కలిమిలేములయందొక్క • గతిఁజరించి
 కష్టసుఖములలోన భా • గంబుగొనుచు
 కష్టమైనను హితమును • గఱపుచుండు
 వాఁడెనుమృదిషమునీ " ప్రాణిసముద్రంబు.
 ఆత్మబంధులుబాసి యి • ల్లాలురోసి
 పొరుగువారలు తెల్లుపులు • మూసినపుడు
 దివ్యతోఁగూడనున్నట్టి • తేజవోలె
 నెవఁడు నిను బ్రాప్తుఁడతఁడెనీ • యిష్టసముద్రంబు.
 పేదవడిపోయి యాఁకలి • చేఁ దపించి
 దిక్కులేనియెడలతో • జిక్కినపుడు
 చేతనైనంత సాయంబు • చేసి యెవఁడు
 నీకుఁదోడగు నాతఁడే • నీసముద్రంబు.

ధనమునకుఁగాక నీదుమె • ప్పనకుఁ గాక
 కీర్తికిఁగాక ప్రశస్తి • పకృతికిఁ గాక
 చిత్తశుద్ధిగనీకు మే • లేయునెవఁడు
 నిజముగాఁ జూడనాతఁడే • నీసఖుండు.

ఎవనిచిత్తంబు నీచిత్త • మేకమగునొ
 ఎవనిజీవంబు నీజీవ • మేకమగునొ
 యెవనివృత్తంబునీవృత్త • మేకమగునొ
 యాతఁడేసుముద్ర నమ్ముత్ర నీ • యాత్రసఖుండు.

నిన్న, నేడు, తేపు.

--

సంతసంబో, విచారమో, ♦ సంభవించు
 సుఖమో, కష్టంబో మఱినీవు ♦ చూడలేని
 దాని, నీజన్మమున నిక ♦ రానిదాని
 నీవు గాంచితివెప్పుడు ? ♦ నిన్న ! నిన్న !
 నీవు పోయెడుతోనలో ♦ నీయదృష్ట
 దేవతయభీష్టఫలములం ♦ దించుచుండ
 నాని నేనేగముగ వాని ♦ నందికొనగ
 నెప్పుడు కోరెవీవు? నే ♦ జేగదయ్య !
 కాని, చూడేవి విమృశ్యమై ♦ కానిపించి
 ముందురాలోపు నీకష్ట ♦ ములను దెలుప
 నట్టికష్టంబులెల్ల నీ ♦ వనుభవింప
 వలసినప్పుడు తెపుగా ♦ వలయు నీకు.
 పుణ్యమో పాపమో నీవు ♦ పూనుకొన్న
 యొక్కకార్యంబు నెఱవేర్చు ♦ చున్నయపుడు
 మంచిచెడ్డలఁగూర్చి యో ♦ చించుటెప్పుడు?
 తెలివిగలదేని నిన్నటి ♦ దినమునందె.

అపకృతియొసర్చి నీకుఁ దా • నవల నెఱిగి
 సిగ్గుపడుచుఁ బశ్చాత్తాప • చిత్తవృత్తి
 దీనుఁడై వేడుకొనుచున్న • వానిలెప్పు
 నీవు క్షమియింపఁదగినది • నేడే నేడే!
 గురుతరకోధవశమున • నొరునిగీడు
 పఱిచి నీతప్పు నీవుగా • నెఱిగినపుడు
 వానిక్షమియింపఁ గోరఁగా • వలసెనేని
 నీకు సమయంబు తేపటి • దాఁక లేదు.
 ఒరులకడ దాఁచికొన్నదో • యొరులవలన
 రావలసియున్న యట్టిదో • కావలసిన
 సవనరంటైనయపుడు నీ • కందఁ బోదు
 తెచ్చికొనఁదగు నిన్నటి • దినమునందే.
 తీరుపుంగాంచి ధనము తే • తెమ్మటంచు
 నప్పలిచ్చినయతఁడు ని • న్నడ్లగించి
 తీవరంబునుజూపి వే • ధించెనేని
 నిలువఁబడి తీర్పఁదగు నీవు • నేటిదినమే.
 సాక్షి లేకయొ, కాలదో • పంబుగనియొ
 యన్యకడ నీవు తెచ్చుకొ • న్నట్టి ఋణము
 ప్రకృతశాసనమునఁ గొట్టు • వడిసనైన
 మానదది; తీర్పవలయు తే • పైనఁగాని

నేడు తేపటికింజూడ • నిన్నయగును
 తేపు నేడగుచుండును • తేపటికిని
 నిన్న, నేడు, తేపనుకాల • మెన్నివేల
 యెండ్లనుంఁగియు యొకరీతి • నేగుచుండె.

రాజభక్తి.

క. శ్రీమూదవకులభూషణుఁ
 డైయొప్పెడు కుంతిభోజుఁ • డనురాజప్రభు
 త్వామతమహిమాన్వితసు
 శ్రీయుతుఁడై వెలయు సుప్ర • సిద్ధుండగుచున్.

గీ. అతని తనుజాత సకలగు • శాభ్యవేత
 ప్రభ యనఁగఁ గుంతి యనఁగను • వెలయుచుండు
 నాసతీమణి కభ్యాగ • తార్చనమున
 నతిధి గురుపూజలందుఁ బ్రి • యంబు ఘనము.

క. ఆసాధ్వీరత్నము దు
 ర్వాసాముని మంత్రమహిమ • భాస్కరుకరుణం
 జేసి కనియెఁ గన్యాత్వం
 జోసరిలకమున్నె తనయు • నొక్కని ననఘున్.

గీ. గోలతనమునఁ డానట్లు • గోరికొనఁగ
 దినమణి యొసంగినట్టినం • దనునివలన
 నాభిజాత్యంబు రూపతి • నంచువగచు
 నామెఁ గని భాస్కరుండు ద • యోభుఁ డగుచు.

గీ. కన్యకాత్వంబు దూష్యంబు ♦ గాకయుండ
 వరమొసంగిన నూఱుడి ♦ తరుణియంత
 దామరాకుల దొన్నెలో ♦ దనయునునిచి
 గంగలోపల విడిచె దుః ♦ ఖంబుతోడ.

క. ఆవెనుకఁ గొంతకాలము
 పోవఁగ నాసాధ్యపాండు ♦ భూపాలునకున్
 దేవియయి కనియెఁ దనయులఁ
 బావనులను ధర్మభీమ ♦ పార్థులపరుసన్.

గీ. గంగలోనిడ్డ నెత్తురు ♦ కందు కొట్టి
 కొనుచుఁబోవంగ సూతుఁడొ ♦ కొక్కురుఁడు గాంచె
 సహజకుండల భాసితు ♦ మహిత తేజఁ
 గనులు మిఱుమిట్లుగొని మది ♦ కలుకుమనఁగ.

గీ. పెన్నిధింగనుఁగొన్నట్టి ♦ పేదవోలె
 తా సపుష్పకుఁ డగుట నా ♦ కూసనెత్తి
 పరుగుపరుగున నింటికి ♦ సరిగి తనదు
 వనితకిడి ప్రేమమునఁ బెంచి ♦ కొనుచునుండె.

గీ. కర్ణుడనుచు నామ ♦ కరణంబుఁ గాపించి
 బిడ్డకాలుక్రిందఁ ♦ బెట్టనీక
 యలరఁ జేయుచుండఁ ♦ దొలితెక్కనెలవోలె
 దినదినాభిషృద్ధి ♦ గనియె నతడు.

గీ. సూతపుస్త్రుడయ్య • సుక్షత్రియకుమార
వరులనెల్ల మించి • వరలు ననుచు
లలిత కవచకుండ • లములఁ గన్గొనిజను
లబ్రమొంద నాతఁ • డలరుచుండు.

గీ. పాండుభూపాలువెనుక న • ప్పాండవులను
దనసుకుల నేకరీతిగాఁ • బెనిచికొనుచుఁ
గురువిభుఁడు వారలకుధను • ధ్గురునివలనఁ
బేర్పి ధనురాగమంబు నే • ర్పించుచుండె.

క. ధృతరాష్ట్రుని తనయుండు
ధతుఁడగు దుర్యోధనునకు • నాకర్ణునకున్
బ్రతికిన బ్రతుకుట, మృతిఁగన
మృతిఁజెందెడు సంతపాటి • మిత్రశ్రగ్లాన్.

గీ. అతఁడు సూతుఁడు నేరాజు • ననెడిభేద
మొక్కయింతయు లేక దు • ర్యోధనుండు
కర్ణుఁగూడ సహాధ్యాయి • గానొనర్చె
ప్రభుఁడుతలఁచినఁ దీరని • పనులుగలవె?

గీ. అన్నదమ్మలకును నిడ్డ • లై నయట్టి
పాండవులకుఁ గౌరవులకు • బాల్యమాది
నాటలందునైశము వైర • మగుచునుండె
భీమబలుఁడై మెలంగెడు • భీమువలన.'

క. అట్టియెడ నాంకికేయుని

పట్టికిఁ దాఁజేయిన్దోడు • వాదోడగుచున్

నెట్టన విశ్వాసము చూ

పట్ట మెఱుంగుఁ గర్ణుఁ డనిక • భక్తిపరుండై.

క. విలువిద్య నొండొరులకుం

గలభేదముఁ దెలియఁ బాఱ • కర్ణులఁజేరం

బిలిచి గురుఁడు మీశక్తుల

వెలయింపుండనినఁ గనలి • భీముండతన్.

క. సూత్రసుతుఁడుసత్కులసం

భూతుండగు ష్టత్రియోత్త • మునితో నెదురై

పోతరమున నస్త్రుకళా

చాతుర్యముఁ జూపుటార్య • సమ్మత మగునే?

గీ. అనివచింప దుర్యోధనుఁ • డంగరాజ్య

మితనికొసఁగితి రాజయ్యె • నింతనుండి

నని కిరీటంబు గొడుగుఁ గ • ర్ణున కొసంగి

షభ్రభుకుమారులలోపలఁ • బ్రభునిఁజేసె.

గీ. అస్త్రవిద్యాప్రదర్శన • మందు నాఁడు

కర్ణపార్థు లొండొరులను • గడచుకతన

కర్ణసాహాయ్యమే తన • కార్యసిద్ధి

నొనఁగు నని నమ్మియుండె దు • ర్యోధనుండు.

గీ. బాల్యమాది పాండవులతో ♦ కైరమగుట
నొక్కసమయంబునందు దు ♦ రోధ్యధనుండు
శకునిధర్మజాలకును జూ ♦ బంబుఁగూర్చి
యసఘులగువారి రాజ్యంబు ♦ నాక్రమించి.

గీ. ననమునకు నేగి ద్వాదశా ♦ బ్రములుగడువ
మూరనజ్ఞాతవాపంబు ♦ నొక్కయేడు
గడువ వారల నొప్పించి ♦ వెడల నడచి
కృత్రిమపథానువర్తిదు ♦ ప్రిక్కిరి దాల్చె.

గీ. పాండవులు దానునేకగ ♦ ర్భస్థులగుట
తెలిసియుండియు వారింప ♦ వలఁతియయ్య
తన్నుమన్నించుచృపతి చి ♦ త్తంబుకీతి
నంగపతి పోయెఁగాని వ ♦ ల్దనకయుండె.

క. తమెఱిగి ప్రోచుస్థపుచి
త్తమ్మునకున్ నచ్చిమెలఁగు ♦ తఱి తమతమవి
త్తమ్ముల, దమ్ముల, దమ్ముల
నిమ్ముల విడనాడికొనెద ♦ రిద్ధచరిత్రుల్.

క. తఱచినకొలందిఁ గర్ణుని
చరితంబున రాజభక్తి ♦ సంపన్నతయున్
గురుతరధీబలతేజ
స్ఫురణంబును దోచుచుండు ♦ బూర్ణముగాఁగన్.

గీ. ఘనులు కాననవాసాది ♦ కంఠుఁ దీర్చి
పాండుసుతులుదుయ్యోధను ♦ పాలి కొకట
రాజ్యభాగంబునుం గోరి ♦ రాయబార
మల్లవిసునేవనందను ♦ నంపినపుడు.

క. సంధి కుదుర్చుగీత మ
దాంధత దుర్యోధనుండు ♦ హరి శ్రీకృష్ణున్
బంధింపఁ దలంప నాగ
ర్వాంధునియానతి నె పోవఁ ♦ డా కర్ణుండున్

క. కౌరవపాండవులకుఁ గల
వైరము వారింప వలను ♦ పడకుండుటచే
శౌరి చనుచుండి కర్ణుని
జేరిపలికె మృదులమధుర ♦ శీతలఫణితిన్.

క. బావా ! సూరిసుతుఁడ నని
నీవనుకొనుచుంటి వేమొ ♦ నిజముగఁ గుంతీ
దేవితనయుఁడవు భారత
భూవరుడవు ధర్మరాజ ♦ పూజ్యుఁడవు సుమీ!

గీ. అగ్రజుఁడవౌట నీవు రా ♦ జ్యంబు గొనుము
వలచు ద్రౌపది యాటన ♦ విరుస నిన్ను
సఖిలరాజన్యమణులు ని ♦ న్నాశ్రయింతు
రితరులనుగొల్చి బ్రదుక నీ ♦ కేలయయ్య?

గీ. మాతస్యయాదవ పాంచాల • మనుజపతులు
 నీపనుపు సేయ నిరతంబు • నిన్నుఁ గొలుచు
 ధర్మరాజాదులకిడఁ బె • త్తనముఁ దాల్చి
 నీదొరతనంబు నెమ్మియు • నెఱపుమయ్య.

క. అనవుడు శ్రీకృష్ణా! నా
 జనసంఘంబుఁగుదును; ధర్మ • జప్రములు నా
 యనుజలగు తెఱుంగుదు; నై
 నను గురుపతినెట్లు పిడుతు • నమ్మినప్రభునిన్?

క. నన్నెఱుంగరు కౌంతేయులు;
 కన్నెరికమునందె కుంతి • కని విడిచెను న
 న్నన్న సగరె యేమని మీ
 యన్నననుచుఁ జేరువాడ • నాపాండవులన్.

క. జననీజనకులకంటెను,
 ననుజన్ములకంటె, బాంధ • వాఁళికంటెన్,
 ననుఁ బెద్దఁజేసి దుర్యో
 ధనుఁ డింతటివానిఁ జేసె • దయదైవారన్.

గీ. అంతియేకాక పార్థనే • నొంతుననుచు
 నమ్మియున్నాఁడు దుర్యోధ • సప్రభుండు
 అట్టియేలిక విడిచి మీ • యన్నననుచుఁ
 బాండవులతోడఁ జేరుట • పాటికీర్తి?

గీ. ధర్మజుడు చక్కని క్షాంతి కాఁ • దగినవాఁడు
అన్నగా నన్నెఱింగిన • నట్టిపదవి
నతిఁడు గోరఁడుగాన నె • ట్లెసఁగృష్ణ !

యీరహస్యంబు బయలుగా • నీకుమయ్య !

క. అని వాసుదేవుతోడన్

వినయము గౌరవము దోఁప • విశదపఱచిక్రి

న్నన కనిపెఁ దగినతెఱఁగున

ఘనమతి కన్లుండు రాజ • కార్యపరుండై.

క. ఒకనాఁడు కుంతి యొరులెఱుఁ

గికయుండ రహస్యస్పృత్తి • గంగానది చెం

తకుఁ జని జపయుక్తుని పు

త్తకునింగని సూర్యజపవి • ధానాంతమునన్.

క. తనరాకఁ దెలిపి యాతఁడు

తన తనయుం డగుటతొల్లి • తపనునివలనన్,

జనియించు టాది యాతని

జననకథం దెలిపి నిలుపఁ • జాలనికరుణన్.

క. పరితాపమోదాశువు

లిరుగన్నుల కొనలనుండి • యిరుదేరఁగులుగా

నొరలుచు ననుఁగుకుమారుని

శిరమున్ దడుపఁ గవుగింటఁ • జేరిచి పలికెన్.

గీ. అకట! సుక్షత్రియుండ వీ • వయ్య సూతుఁ
డితఁ డనెడిపేరు మోయ నీ • కేటికయ్య ?
భారతార్థరాజ్యరమాను • భవము గలుగ
నితరులం గొల్చి బ్రదుక నీ • కేలతండి !

క. ఊరక దాయలపొత్తుం
గోరి దయన్ విడిచి తమ్ము • కుట్టలతోడన్
వైరముగొని దారుణరణ
ధారణి నెదిరింప నీకు • ధర్మమె చెపుమా !

క. అనివగచె గద్గదని
స్వసము గదురఁ గరుణ దోఁప • జనని పలికినన్
విని రాజభక్తిపూరిత
ఘనహృదయుఁడు ధీరుడైన • కర్ణుం డనియెన్.

గీ. ఎపుడు కన్నీరు విడుచుచు • నీవు నన్నుఁ
గడుభయంబున విడిచితో • గంగలోన
నాఁడె సీకును నాకు ఋ • ణంబు దీరఁ
దనయునిగ నన్ను నీవింకఁ • దలఁప కమ్మ

గీ. ఏను పాఠుని ననిలో జ • యింతు ననుచు
సమ్మియున్నాఁడు దుర్యోధ • నప్రభుండు
కర్ణపాఠుల నెవ్వరు • ఘనులొ యనుచుఁ
జూడనున్నారు తక్కిన • జోదులెల్ల.

గీ. తల్లి ! మనసిచ్చియేలినా • తనినిదోసి
యెలమిఁ బెంచినతిల్లిదం • దుగ్రలను మఱచి
క్షత్రియోచిత మగుపౌరు • పంబు విడిచి
యెట్లు వచ్చెద నీనిడ్డ • నేసటంచు.

గీ. అతని నేనొంప నాతోడ • నైనైదుగురము
సతఁడు నన్నొంపనైనైదుగు • రతనితోడఁ
గాని పార్థకర్ణులు చెల్త్ర • గనుట, పుత్రు
లార్పరుండుటయును కల్గి • దమృతంక !

గీ. పరులఁ జేరితి నని దుఃఖ • పడకు మమృత !
సోదరఘ్నునిగా నన్నుఁ • జూడ కమృత !
ప్రభుఋణముఁ దీర్పఁగా నొక్క • పార్థకంఠె
దొరకినను పెరతమ్ముల • దునుమనమృత !

క. అని యనుసయమునఁదల్లిన్
ఘనమతిసూరార్చిపంపెఁ గాని • జననికై
తనరాజభక్తి పిడువఁడు
ఘనుఁడగు కర్ణుండు; పొగడఁ • గలమేయతనిన్.

క. గరువతనంబున సుస్థిర
తరపౌరుషమందు రాజ • ధర్మమున నిజే
శ్వరభక్తియందు సుగుణా
కరుఁడగునంగపతిఁ బోలఁ • గలరే యితరుల్?

- గీ. ఎల్లప్రియచస్తువులమించు • తల్లిప్రేమ
వరబలులమించు సో • దరులతోడు
అన్నిటనుమించు నాభిజా • త్యంపుగరిమ
తృణముగా రాజభక్తి క • ర్పణము జేసె.
- గీ. అధిపుమార్గంబు ధర్మబా • హ్య మని యెఱింగి,
యనుగుండముల కప్రియం • బని యెఱింగి
తనకు గెల్పుట చేకూఱ • దని యెఱింగి
కట్టువడె న్వామిభక్తికి • గర్జుల డొర!
- గీ. తన్ను గురుప్రభుడెంతయ • ర్ధరథుడన్న
చేరి దోణిజుడెట్లు చూ • పించుచున్న
పరులు సూర్యుడని యెంత • పలికికొనిన
స్వామిభక్తికై కర్ణుడు • సైచె నహహ !
- గీ. స్యందనము కుంగినను, పార్థ • శరచయంబు
ముంచుకొనుచున్న, నుసురు చ • లించుచున్న
గాని తానెంతధీరుడో • కర్ణుడట్టి
సమయముననైన విడువడు • స్వామిభక్తి !
- గీ. తల్లిపైఁ బ్రేమ; తమ్ములం • దలిప్రియంబు,
కులమునందు శౌరవమును, • కొవరులందు
నలరువాత్సల్యమును, పాణి • మందు నాస
పదలుకొనె నంగపతి రాజ • భక్తికొఱకు.

గు రు భ క్తి.

క. సూనఫలభరిత తరుయుతి

కాననవల్లీమతల్లి • కావాస కిరా

తానీక నేతయై విన

యానతుఁడు హిరణ్యధన్వుఁ • డనునతఁడొప్పున్.

క. ఆయెఱుకు రాజనకు సుగు

కాయత్తుం డేకలవ్యుఁ • డనునతఁడు సుతుం

డై యుద్భవించె ధర్మమ

మేయస్థితి మూర్తిదాల్చి • మెలఁగు విధమునన్.

క. ఆసుగుణున కస్త్రుకళా

న్యాసంగమునందుఁ గోర్కి • యగ్గలమృధుటం

జేసి సమర్థుండగుగురు

నాసించి చరించుచుండె • నాయాయెడలన్.

క. భనురాచార్యుఁడు దోర్నియఁడు

ఘనమతి రాసుతుల కెల్లఁ • గరిపురి నావి

ద్యను నేర్పుచుండె నంచును

విని యాతనికడకుఁ జేరి • వినయానతుఁడై.

గీ. హేగురూత్తమ! నేనొక్క • యెఱుకువాడ,
సత్ప్రవిద్యార్థినై భవ • దంతికమున
కరుగుదెంచితి శిష్యుఁగా • నరయుమయ్య!
కరుణనావిద్య నాకును • గఱపుమయ్య !

క. అనవిని ద్రోణాచార్యుం
త్తనుమానము నొందుచుండ • నట రాకొమరుల్
కని శూద్రున కస్త్రాభ్యా
సనియతి యేమిటికి రాజ • సంతతితోడన్.

క. మరియుదగాదు రాజుల
కెఱుకు సహాధ్యాయుగుట • యెందును గలదే?
సరిసరి లే పదపదమని
పరిహాసము చేసి రంత • బాణగురుండున్.

క. వారిమనమెఱిగి బోయకు
మారునకుం బ్రియము పెప్పి • మఱియొక్కడకు
జేరుము నీకోరిక చే
కూఱకపో దెచట నేని • గుఱిగలదేనిన్.

క. ఆని యీగతి నాతని సాం
త్వనవచనంబులను దనిషి • పదమన ననఘా!
పనివినియెద దయయుంచుం
డనిపదములకెఱుగి యాతఁ • డగుచు మడిల్

క. గుఱియున్న నెల్లవిద్యలు

కరగతిమా ననుచుఁ దెల్పుఁ ♦ గాఁబడెనుగదా!

గురువాక్య మింతయొప్పునె?

గుఱియను రెండక్షరములె ♦ గురుమంత్రమగున్.

క. అని కృతనిశ్చయుఁడై యా

ధనురాచార్యు నెవలోనఁ ♦ దలపోయుచు నా

తనిరూపము మృత్తికతో

నొసరించి యనూసభక్తి ♦ యుతుఁడై కడఁకన్

క. ఆవిగ్రహంబె గురుప్రగ

భావించుచు నస్త్రుశాస్త్రు ♦ పద్ధతులెల్లన్

వేవేగమ యభ్యాసము

గావించుచునుండె నతఁడు ♦ గడునిపుఁబుండై.

క. అమలధనుర్వేదము సాం

గముగా నేర్చికొనె నతఁడు ♦ కలితాభ్యాస

క్రమమున, గుఱిగల్గినచో

విమలమతుల కందరాని ♦ విద్యలుగలవే ?

దోణిశిష్యులందు ♦ దొడ్డవాఁడని పేరు

నొడియున్నపార్థుఁ ♦ డొక్కనాఁడు

విల్లునముక్తయూని ♦ వేటాడు వేడ్క నీ

యెఱుకుపాలము ♦ చెంత కేగుదెంచి.

ఆ. ఏకలంఘ తన్ను • నెలయంచుకొనిరాఁగ
 వచ్చివచ్చి యొక్క • వాఁడినూపు
 వింటఁబూన్చి కూల్చు • వెఱపున నేయంగఁ
 దప్పిపోయి పంది • తాఱుటయును.

అ. తఱిమికొనుచుఁ గోపు • తఱినేకలవ్యండు
 దానిఁగాంచి చేతి • ధనువునెత్తి
 మొగమునాటి పుచ్చ • మునదూఱి పోషంగ
 నాఱుశరము లొక్క • దారి నేయ.

గీ. అట్టిశరలాఘవంబున • కబ్రిమంది
 యిట్టులేసినధన్వి తా • నెవ్వఁడొక్కో?
 యనుచు నెంచుచు నాదారి నల్లనల్ల
 నరిగి యంచొక్కఁధారుణీ • ధరముచెంత.

క. ఘనశస్త్రాస్త్రంబులసా
 ధన చేసెడు నేకలవ్య • దరిఁజేరి నయం
 బుననీవెవ్వండని య
 గ్జనుండడుగ హిరణ్యధన్వు • సుతుఁడిట్లనియెన్.

క. అనఘా! నే దోణాచా
 ర్యునిశిష్యుఁడ నర్జునకుండ • నోపికతోడన్
 ధనురాచార్యునికరుణ
 ముద్ర ధనురాగమరహస్య • ముల నేరిచితిన్.

- క. అనవిని సముచితగతి నా
తని వీడ్కొని యర్జునుండు • తనగృహమునకు
జనుదెంచి మదిగలంగఁగ
ధనురాచార్యుకడ కేగి • తనికైనవగతోన.
- క. నీయట్టిధన్వి జగమున
నేయెడ లేకుండునట్లు • లేజేసెదనం
చోయనఘ! బాసఁ జేసితి,
వాయమగునె తావకీన • వచనంబెపుడున్.
- క. నేటికి విలువిద్యురు గడు
మేటిని గనుఁగొంటి నన్ను • మించినవారె డా
పాటిప్రసాదము జూడము
పోటుమగలమూఁడులోక • ములనేయెడలన్.
- శీ. ఆతఁడెఱుకు భవచ్ఛిష్యుఁ • డఁటమహాతే!
యనుచుఁ దాఁగన్నయంతవ • ట్టును దెలుపఁగ
దోఁసెఁ దాశ్చర్యమగుఁడై • తొంటివృత్త
మెఱిగి పొద్దునితో పని • కేగుదేర.
- శీ. ఏకలవ్యుండు గురునక • నేకవిధులఁ
బ్రేరేతులొనరించి పూజించి • భక్తిమించి
హేగురూత్తమ! తావకా • హీనకరుణ
వెలయుశీష్యుని నన్ను భా • వింపుమయ్య!

క. ఏనును నాకుఁ బ్రియంబగు

నీనిఖిలా శ్రుములు ధరము • లీవనసీమల్

మానితవర్తన! నీకున

ధీనము, భవదిష్టమెద్ది? • తెలుపుమనంగన్.

క. దక్షిణకరశోభితమై

యక్షయశక్తిం దరర్చు • నాటాటవేలిన్

దక్షిణగా నిమగ్న వాఁ

డాక్షణమ యొసంగె దాని • సంచితభక్తిన్.

గీ. దివ్యభక్తిని దేని సాధింపఁగలిగె

నట్టిశక్తికి నాధార • మగుచు నలరు

దక్షిణాంగుష్ఠమే గురు • దక్షిణముగ

నేకలవ్యండుగా కొరు • లీయఁగలరె?

గీ. ఎసుధ నేకవీరుండని • వన్నెకెక్కె

నెవ్వఁడాపార్థుఁడాతని • యిష్టగురుఁడుఁ

దన్ను సఖింపఁ గలమహా • త్వంబుగన్న

యేకలవ్యుని గురుభక్తి • యెంచఁదరమె?

క. గురుభక్తి కళారత్నా

కరతరణము శిష్యజీవి • కావరణంబున్

గురుభక్తి గలుగుచారల

కరుదే సకలార్థసిద్ధి • యగుట ధరిల్లిన్.

మ క్షి క ము.

క. నీవెప్పుడేదో పనికే

పోవుదు విపుడేమొ దాహ • ముంగొని నాతోఁ
ద్రావగ నేడుక పడుచు

న్నావో? మక్షికమ ! రమ్మ • నాచెంగటికిన్.

క. త్రాగుము నాతో; నేనెటు

త్రాగితి నటు త్రాగుమీ ! స్వ • తంత్రితతోడన్
నానిన్నెదరికి రమ్మా!

యీగవ్యము చప్పరింపు • మీ ! మెలమెల్లన్.

క. నీమనసు వచ్చినట్లుగ

నీమనుగడ సార్థకముగ • నెఱవఁగ వలదే!

యేమున్నది జీవితపరి

ణామము ఊణకాలికము ఊ • ణక్షీణమెకా !

క. అరయఁగ నీ జీవితమును

మఱి నాజీవితము నొక్క • మాదిరిగానే

పరుగిడుచు నున్నయవి స

త్వరముగఁ దమయంత్యదశలఁ బడయుటకొఱకున్.

భాగ్యము..

ఎట్టులుండునో నాభాగ్య ♦ మెల్లియనుదు
 గొఱచనెంచుట నాపని ♦ కాదుకాదు
 నేనుసను దాఁటిపోలేదు ♦ నేనెక్కడును
 నవగతంబగుచుండె నా ♦ కదియెచాలు.
 మృత్యునొక నేళ నద్దమ ♦ రేయినాదు
 నెత్తురుహరించి శ్వాసల ♦ నిలుపనిమ్మ
 నేనునాలోని మేలి ని ♦ ధానమునకు
 నేకరణినై నఁ గర్తను ♦ గాకపోను.
 కనఁబడకపోవు భాగ్యమా! ♦ కరఁగిపోవు
 కనకమా ! యూరకేపోవు ♦ ఘననిరుదమ!
 మెఱసిపోయెడు రత్నమా ♦ మీకునెల్ల
 తెక్కలున్నవటంచు నె ♦ టింగియుంటి.
 నెగిరిపోయెడు పక్షంబు ♦ లెఱుఁగఁబడియె
 నట్టె తెక్కార్చుచును మాయ ♦ మాదురిట్టె
 నిట్టివస్తులఁ గాంచుచు ♦ నెప్పటికిని
 గూడ నావనిభావించు ♦ వాఁడెఁగాను.

ఈప్రపంచకమే వాని • నిచ్చెఁగాన
 వానినెల్లను దానెపు • డైన సరియె
 పెండిగై కొననిముచ్చో • విడువనిముచ్చో
 కాని నాపెన్నిధిని జేర • నైనఁగలదె?
 నేనునాయాత్మ జూడఁగా • నేర్చిశుభుడు
 నన్ను నేఁబూర్ణముగఁ గను • గొన్నయభుడు
 నేను నాలోన నానంద • మూనునభుడు
 నేనెనారాజ్యమై యుందు • నిశ్చయముగ.

యద్వైశ్యం తన్న శ్యం.

ముద్దలొలికించు చివ్వులొ • మొగ్గవోలె
 దావులను జిమ్మెడు గులాబి • ఘావుపగిది
 పగటియందుఁ బ్రభాతసం • పత్తి కరణి
 నక్షులనుదన్ను నుద మూరు • నొర్కుట్లు
 పాటపాడుచు నెగిరెడు • పక్షిమాదిరి
 నల్లనల్లన నీదురా • యంచక్రితిఁ
 దానములఁబాడు వల్లకీ • తత్తిలీల
 విశ్వమంతట నలమిన • వెలుగుపోల్కి
 లలిత పరిమళ మలయాని • లంకలూగు
 తొలుకరింకోఁచు శాద్వల • తలమువలెను
 కడఁగి కొత్తగ మొదలెట్ట • కథకయిపడి
 మలయుమించులఁ దగుమేఘ • మాలభాతిఁ
 బుట్టి, కనువిచ్చి, పురిటింటఁ • బొలుపుదెలిపి
 చిన్ని నెమ్మని నిగ్గులఁ • జెంగలించి
 జెక్కలల్లార్చి, ఊ, యని • నిక్కినిక్కి,
 తప్పటడుగులఁదారి తా • తాయటంచు

ముద్దుమాటలఁ బాటల్లోఁ మురుపునూపి
 శరణమున రత్నదీపమై ♦ జన్వనముఁ
 గాంచి, కులమెల్లఁదనలోనఁ ♦ గలుపుకొనుచు
 జీవయాత్రకు నూతన ♦ సృష్టెఁగూర్చి
 సంతులతోడ మెఱయుచు ♦ సంతతము
 మూగి లోకానుభవము తి ♦ న్ముంచుకొనఁగ
 జగతి నలరారుచుఁడుచు ♦ జనుఁవఁగూడఁ;—
 గాని, యోచింపఁ బ్రకృతిని ♦ కలనమునను
 మ్రోతలంబునఁ దోచునై ♦ జంబుగలుగు
 సకలమైన చరాచర ♦ సంతతికిని
 భవము నాశింపఁగూడఁద ♦ పునినె సుముక్త!
 మొగ్గివిడిపోవును, గులాబి ♦ పువ్వునాఁడుఁ;
 గాంచుచుండఁగి నె ప్రభాత ♦ కాలమేగు;
 సరుణలింబంబు పడమట ♦ నస్తమించు;
 మురియుపిహగంబు గిరగిరఁ ♦ దిరిగిపడును;
 ఈదురాయంచ మృతిదరి ♦ కేగియాఁగు;
 స్వరములొలయించు తంతువు ♦ సాగితునియు;
 వెలుఁ గెగిరిపోవుఁ; బరిమళా ♦ నిలమునడఁగు
 నెండచే లేతపచ్చిక ♦ యెండిపోవుఁ;
 గ్రమముగాఁ దుదముట్టును ♦ కథయుఁగూడఁ;

మాయమగు సంతలో మేమ ♦ మాలికయును;
 కూరుచుండెడు మనుజుండు ♦ గూడఁజచ్చు.
 చావుపుట్టువు లవధులు ♦ జీవితమున
 కట్టిజీవిత మొకస్వప్న ♦ మట్టదగును;
 జనరమారసిచూడని ♦ చ్చటికిమొదలు,
 చావుఁ దలపోసి తెలియ న ♦ చ్చటికిమొదలు,
 భూతిపంచకమనియెడు ♦ పోగుకల్లుఁ
 దడవిపురివెట్టి కూర్చిన ♦ త్రాడుపంటి
 దగుచుజీవంబు? క్రమముగా ♦ నట్టె నాగి
 బిగిసి బిగ్గరగా నాగి ♦ తెగుచుతుదకు.
 కాసదృష్టంబు నప్తమన్ ♦ గణనఁజేసి
 కొనియదృష్టంబునే దైవ ♦ మనిరి బుధులు.

ముద్దరాల్లి.

“తెల్లనగు పత్తములమీఁద • నల్లగల్వ
 లెవరు చల్లినారే” యని • యెంతో వింత
 ముద్దరా లనుచున్నది • ముచ్చటపడి
 కలముబావ యటంగురా • గరితలార !
 ముగుద మొగమింత చేసికో • నగెద లేల ?
 బావ యే చెప్పులో దిగఁ • బడెనొ గాని
 మంచిపూవులఁ గోయఁడు • కొంచెమైనఁ
 గొప్పలోఁ బెట్టుకోరాని • కోమలములే ?

ముద్దరాలు.

మానసుబడి పెంచుకొనుచున్న • మల్లతీగ
మొగ్గ దొడిగిత దని మది • ముదము గదుర
గులుకునడకల మట్టియల్ • గులుకరింప
బడిచిలుగజ్జయలు తిన్న • బలుకరింప
అరుమొగమున జెమ్మట • చిలుకరింప
సాగుచూపుల దిక్కులు • చూచుకొనుచు
నుపనంబునబడి మద్దు • లొలుకుచుండ
బూపజవరా లొక్కరుక • పోవుచుండ.

“అలరు బ్రాయంపుజవరాండ్ర • కందఱును
వయసునను నామ్యమే కాన • బడుచునున్న
బ్రక్కతియందు భేదంబె చూ • పట్టుచుండు
నహహ! నిధిస్పష్టినై పుణీ • మహిమ మేమొ!
అలరుదండలకై కొంద • తాసపడుచు
రాబసాబలకై కొంద అనుగమింతు
రలతిచెలిసన్వలకై కొంద • అలరుచుందు
రలకరించుట కొకకొండ • అనుమతింతు.
ఒకతే యుపనభవనమం • దుండఁ గోరు

నొకతే నెలకాలతిన్నియ ♦ నుండఁ గోరు
 నొకతే పూవుటీరంబుల ♦ నుండఁ గోరు
 నొకతే నిల్వొద్దముచెంత ♦ నుండఁ గోరు.
 ఎలపునకుమించుసిగ్గున ♦ సలరువారు
 సిగ్గునకుమించుఎలపుచేఁ ♦ జెలఁగువారు
 ఎలపా? సిగ్గో? యెఱుంగక ♦ వరలువారు
 నగిపడుచునుందు రిల ముద్ద ♦ రాండ్రోలోసె.”
 ఆయతివ పోవుచుండఁ “గో ♦ కో” యటంచుఁ
 గోకిలము మావిచివురు మె ♦ క్కుచును గూసె
 నపుడెకలకంతి ప్రియుఁ జేర ♦ సరుగుదెంచెఁ
 గాంతకన్నలఁబడె నాపి ♦ కద్వయంబు.
 “పట్టపగలె నాఘఁడు తమ్మ ♦ నెట్టఁ బిలువ
 నారగింపంగ వచ్చెఁబి ♦ కాంగి సయును;
 ఔర! మగ లెంత సాహసు ♦ లై నఁగాని
 మగువ తనసిగ్గు విడనాడఁ ♦ దగునె యిట్లు?
 ఎవరొ చూచెద రనెడిసి ♦ గైంతసిగ్గు?
 పాణవిభుఁ డెంతచనవరి ♦ మైనఁగాని
 యప్పు డెంతటియొంటిపా ♦ టైనఁగాని
 చెయితనసిగ్గు తనుదాన ♦ చెరిపికోనునె?
 ప్రియునిఁ గన్నెత్తి కేళికా ♦ గృహమునందు

నై నఁ, దమిమించుమాపులు ♦ నై నఁ, బై ట
 చెటఁ గొకించుక మాటుగాఁ ♦ జేసియెనఁ
 డ్రపఁ గనంజాల నిల్వట ♦ ద్దమానఁదక్క
 నేనొకర్తుక నున్నట్లు ♦ నేమసియుని
 చనవునం జేరి యలరింతు ♦ ననిశలంతుఁ
 గాని పొగ్గెప్పుడు నా ♦ కంటఁ బడినఁ
 గ్రచ్చుకొను నెటనుండియోవచ్చి ♦ సిగ్గు.”
 అనుచుఁ దలయెత్తి చూడక ♦ యలగుబొదల
 మాటునం బడి తనపూఁప ♦ మల్లతఁగ
 కుదురుకొనియున్న సురపొన్న ♦ గున్నకడకు
 నాలతాతన్వి యల్లన ♦ నరుగుచుండ,
 వెనుకఁ దూగాడుచుండిన ♦ వెలఁదీపైట
 తలిరుగొమ్మ నొకించుక ♦ తగులుకొనఁగఁ
 గాంతుఁ డపుడప్పు పట్టుట ♦ కలదుగాన
 సిగ్గునఁ దిరిగిచూడదు ♦ చెలువుఁ డనుచు.
 చెలువకును కంపమునఁ జిరు ♦ చెమట వొడమ
 కమ్మతె మ్రొర లొలసెను ♦ గమ్మఁచు
 మలయపవమానహతికిఁ గొ ♦ మ్మయును దూతె
 తరుణిపైటయుఁ దూలెఁ గే ♦ తనమువోల.
 అతివక్తపృథు మరలఁ “గో” ♦ యని వినఁబడి

యనుఁగుచెలికఁతనాదంబు • సనకరించె
 దరుణి చెలి వచ్చె సని పెను • దిరిగి చూచె
 వెనుక నెవ్వరు లేకుంట • విశద మయ్యె.
 కోమలాంగికి నెమ్మది • కుదుటఁ బడియె
 మరలఁ “గోకో” యనుచు వినం • బడియె సంత
 వనజదళలోచనయును ముం • దుసకుఁ దిరిగి
 మల్లెపందిరికడ సఖి • మణినిగాంచి
 అలరుఁబ్రాయంపుమల్లిక • నాతస్త్రిభుయుఁ
 దాను దర్శించి మిగుల సంత • తసము నొంద
 నైచి పరుగున వచ్చుచు • నింతిలోనె
 కొమ్మ భవనమునకు గిరు • క్కునను మరలె.
 “నలదు ఎలదాఁగు మాఁగుమోఁచెలువ!” యనుచుఁ
 “బడఁతి నాతోడును మూత్ర • యిడితి” ననుచు
 నెంతగా బ్రతిమాలిన • నింతి వినక
 పట్టుకుచ్చులడడ వెన్న • సాముతోడ
 పంతమాడంగ మొలనూలు • వదలి జఘన
 సీమ కేగంగ పయ్యెద • చెఱుఁగుమరుని
 ప్రబలకేతనమనఁ దూలి • పడఁగ నొక్క
 పరుగులోన లతాంగి దృ • క్షణము దాఁటె.
 కాగణము లేకపోన దా • కాంతికోటకుఁ

బ్రాణనాయకుఁ డాఘాల • పందిరికడ
 నడఁగియుండియుఁ దమకించి • యంతలోన
 యొక్కపరిఁ దొంగి చూచె ని • ల్పపతక.
 మొదలె సిగ్గరికత్తియ • మూర్ధరాలు
 వలపుపూఁదోటలోపలఁ • బట్టవగలు
 చెల్ల కనుంగొనుచుండంగఁ • జెలుపునెదుట
 నిలుచునే సిగ్గు తిక్కువే • వలపుకంటె ?
 చెలువ మది నిండి పిరిసిన • సిగ్గుకంటె
 దయితునకును పదింతలు • తమకమున్న
 నెట్టులగు? సుంత యోపిక • పట్టవలయు
 సిగ్గుపోవునుపాయంబు • సేయవలయు.
 చతురమతులార! జగతి ల • జ్ఞానతులకుఁ
 బ్రాణవిభునొంటిపాటె ప్రి • యంబటంచు.
 నెఱిఁగి రెండవకంటివా • రెఱుంగకుండఁ
 నిలువున మనోధనంబుల • ఎలచికొనుడు.

అరణ్యగంధములు.

1. గర్దభస్తోత్రము.	0	0	6
2. కాలము.	0	0	6
3. గర్వము.	0	0	6
4. ఒకస్వప్నము.	0	0	6
5. అనుమానపురుషులు.	0	0	6
6. రాజారపిపరిత్ర.	0	0	6
7. నాటకములు.	0	0	6
8. నూతనవస్త్రరాది.	0	0	6
9. గురుశిష్యులు.	0	0	6
10. తండ్రి, కొడుకు.	0	0	6
11. ఒకచిత్రము.	0	0	6
12. బాలసుందరి.	0	0	6
13. వీరబాలుడు.	0	0	6 *
14. భారతోద్ధారము.	0	0	6
15. బ్యారిష్టరు.	0	0	6
16. ఆలుమగలు.	0	0	6

అరణ్యగంధములు 0—4—0౨ తక్కువ వెలకొరిన
చో పంపబడవు. పోస్టేజీ కొనుగోరేభరించవలెను.

ఇప్పుడు ఆర్డరుయిచ్చినది రికివెప్రిల్ నెలముఖరునకు పంపబడును.

వలయువారు,

బి. వి. రావు అండ్ బ్రదర్సు

నిడదవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

అనివారియవలయును.

ఆంధ్రప్రచారణగ్రంథనిలయము.

నిడదవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

ఇందు రెండుమాసములకొక నవల చొప్పున వెలువడుచుండున
మీర్చిపైజున నూఱుకేజీలకాగజాలచొప్పున పోస్టేజీమేమే భరించి చ
దారులకును, పోస్టేజీగాక ఇతరులకు 0—8—0 చొప్పున నిచ్చెద.
ఎన్నివందలకేజీలనవలయైన ఒకరూపాయికి మించియుండదు. ప్రత్యేక
ముగా 0-2-0యియవలయును. అన్నియు క్యాలికోబయిండుగల చక్క
నవలలు.

	చందాదారులకు.	ఇతరులకు.
	రు. ఆ.	రు. ఆ.
* 1. దుర్గేశ నందని.	0—12	1—0
* 2. వసుమతీవసంతము.	1—0	1—8
3. లలిత చంద్రహాసము.	0—10	0—14
* 4. పృథ్వియ.	1—0	1—5
* 5. సీతారామ.	1—0	1—8
* 6. నూర్జహాను.	1—0	1—8
7. రాజసింహ.	1—0	1—8
8. మాధవీలత.	1—0	1—5
9. మృణాలిని.	1—0	1—5
11. మనోరమ.	1—0	1—5
11. దురదృష్టవంతులు.	1—0	1—8
12. వివస్వత్తుము.	1—0	1—5
13. ప్రేమదానము.	1—0	1—8
14. వంగవిజేత.	1—0	1—5
15. నౌకాభంగము.	1—0	1—8

* ఈ గ్రంథములైనను హైదరాబాద్ లోని 4, 5, 6, ఫాగములకుపతనగ్రంథ
ములు(Text Books)గా తెల్పుబుక్కు-కమిటీవారిచేనామోదింపబడినవి.

N. B. వసుమతీవసంతము 1916 స. పత్తరము పరీక్షకు ఇంటరుమిడి
యేటుక్లాసునకు తెల్పుబుక్కుగా యూనివర్సిటీవారిచే నిర్ణయింపబడినది.

అనుబంధములు

చందాదారులకు.

ఇతరులకు.

అ. పై.

అ. పై.

రాధారాణి	4—0	4—0
యుగ శాంగుళీయకము.	3—0	3—0
రాజభక్తి.	2—0	3—0
శీల.	3—0	4—0
5. సాధన.	5—0	7—0
6. ఇందిర.	3—0	4—0
7. హరిహరి.	3—0	4—0
8. ప్రభావతి.	2—0	3—0
9. మాలతి.	1—6	2—0
10. కమలాకాంతుడు.	1—6	2—0
11. పరిమళ.	6—0	8—0
12. రజని.	6—0	8—0
13. నీరద.	5—0	7—0
14. సీతావనవాసము.	5—0	7—0
15. ఉన్మాదిని.	3—0	4—0
16. సంతాపకుడు.	4—0	5—0
17. వియోగిని.	3—0	4—0
18. చంద్రసేనుడు.	4—0	5—0
19. కృష్ణకాంతునిమరణశాసనము.	6—0	8—0
20. ఆరణ్యక.	6—0	8—0
21. వ్యాఘ్రాచార్యబృహల్లాంగులము.	2—0	2—6
22. ఉన్మత్త.	2—0	2—6
23. మీరాబాయి.	1—0	1—0
24. రాణీతారాబాయి..	1—0	1—0
25. కాబూలు సాహేబు	1—0	1—0
26. భారతమహిళ.	5—0	7—0
27. భారతీయులయువనివేశములు.	2—0	2—6

